

Møte mandag den 4. desember kl. 12 President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 25):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2001 vedkommende rammeområde 14 Stortinget m.v., enkelte kapitler under Finans- og tolldepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 10 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp.nr. 1. Tillegg nr. 11 (2000-2001))
2. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2001 vedkommende rammeområde 5, Justis (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp.nr. 1. Tillegg nr. 2 (2000-2001))
3. Innstilling fra justiskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2000 under diverse kapitler administrert av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 50 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 26 (2000-2001))
4. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Harald T. Nesvik og Lodve Solholm om en stortingsmelding om redningshelikoptertjenesten (Innst. S. nr. 48 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:12 (2000-2001))
5. Referat

Presidenten: Representantene Karin Andersen, John Dale og Ivar Østberg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: André Kvakkestad og Åge Tovan

For Møre og Romsdal fylke: Kjell Terje Fevåg

For Nordland fylke: Bjørnar Olsen

For Telemark fylke: Gunn Marit Helgesen

Fra representanten Dag Danielsen foreligger meddelelse om at han trekker tilbake den innvilgede permisjonssøknad for tiden fra og med 4. desember til og med 7. desember. – Denne meddelelse tas til etterretning.

Statsråd **H a n n e H a r l e m** overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil framsette et privat forslag.

Karin Andersen (SV): På vegne av Lisbet Rugtvedt og meg selv vil jeg sette fram forslag om å innføre forbud mot kjøttbeinmel i fôr til husdyr mv.

Presidenten: Forslaget vil ble behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2001 vedkommende rammeområde 14 Stortinget m.v., enkelte kapitler under Finans- og tolldepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 10 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp.nr. 1. Tillegg nr. 11 (2000-2001))

Gunnar Skaug (A) (komiteens leder): Kontroll- og konstitusjonskomiteens budsjettinnstilling, som er enstemmig, omfatter Stortinget og de institusjoner som er underlagt Stortinget. Det vil si Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Riksrevisjonen og Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste. Forsvarets ombudsmannnemnd er ikke omhandlet i innstillingen, det er forsvarskomiteens ansvar.

Budsjettinnstillingen, som også er i samsvar med Presidentskapets opprinnelige forslag, bygger på et nøkternt og godt underbygd materiale fra henholdsvis Stortingets administrasjon, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, EOS-utvalget og Riksrevisjonen. I og med at kontroll- og konstitusjonskomiteen ikke har noen avvikende kommentarer i forhold til forslagene, finner jeg for min del ingen grunn til noen ytterligere bemerkninger, bortsett fra når det gjelder Stortingets budsjett å gjøre oppmerksom på de viktige utredningsoppgavene som nå er på gang. Det gjelder for det første arbeidet med å utrede Stortingets kontrollfunksjon, som i stor grad berører kontroll- og konstitusjonskomiteens virkeområde, og spesielt bestemmelsen om at komiteen kan foreta de undersøkelser i forvaltningen som den anser nødvendig for Stortingets kontroll med forvaltningen, eller sagt med andre ord: hvordan Stortinget kan håndheve det konstitusjonelle og parlamentariske ansvaret overfor Regjeringen og dets medlemmer. Stortingets eget bredt anlagte seminar i mars i år, etter initiativ fra stortingspresidenten, under tittelen «Er det behov for konstitusjonelle reformer» gav gjennom interessante innledninger og etterfølgende debatt nyttige innspill i så måte.

Kontroll er en av de oppgaver som ethvert parlament utøver, og kontroll har vært en konstitusjonell kjerneoppgave som Stortinget for sin del har utøvet siden høsten 1814. Men spørsmålet en nå står overfor, er på hvilken måte en skal eller kan intensivere kontrollfunksjonene, og hvem de skal omfatte. Stortinget kjenner nemlig ikke bare statsrådene.

Det andre utredningsarbeidet omhandler stortingsrepresentantenes egne arbeidsvilkår. Selv om jeg etter over 30 års erfaring fra livet på Løvebakken vil påstå at det har skjedd en stille revolusjon til det avgjort bedre, er det ingen tvil om at det er behov for en grundig gjennomgang av de muligheter og også hindringer og barrierer som representanter møter i sitt virke for folk og fedreland.

Jeg anbefaler med dette budsjettinnstillingen.

Svein Ludvigsen (H): Egentlig er det ikke, som også komiteens leder var inne på, så mye å tilføye i dagens be-

handling av kontroll- og konstitusjonskomiteens budsjettforslag for 2001. Det er ingen uoverensstemmelser mellom administrasjonen og Presidentskapets innstilling, Regjeringens oppfølging i budsjettproposisjonen, kontroll- og konstitusjonskomiteens forslag og de vedtak som vil bli gjort her i Stortinget i dag.

Jeg vil imidlertid knytte noen bemerkninger til innstillingen, og minner også alle om at ikke bare stortingsrepresentanter, men også de ansatte er her for å ivareta de konstitusjonelle oppgavene som Stortinget har. Alt annet er underordnet nasjonalforsamlingens gjøremål. Derfor må enhver som har sine daglige gjøremål i dette huset være seg bevisst at administrasjonen og servicefunksjoner for øvrig er et resultat av de 165 folkevalgte behov for støttefunksjoner for å utøve sine plikter. Den parlamentariske virksomheten og de gjøremål som dette krever, er selve navet som vi alle er knyttet til. Slik sett er den parlamentariske og administrative delen av budsjettet gjensidig påvirket, og jeg mener etter tolv år i dette hus at vi etter hvert har lyktes med å tilføre representantene ressurser i et slikt omfang at vi på en tilfredsstillende måte kan ivareta balansen mellom arbeid i nasjonalforsamlingen og kontakt med våre respektive valgdistrikt. I så måte har det vært en rivende utvikling i de år jeg har vært på Stortinget.

Politisk-faglige støttefunksjoner i form av rådgivere knyttet til de enkelte partigruppene er nå forsterket med en utredningsseksjon, som har fungert i ett år. Av egen erfaring vil jeg understreke og gi uttrykk for at dette er en støttefunksjon som både kvalitativt og funksjonelt viser gode takter.

Stortingsrepresentantenes lønnsvilkår og øvrige økonomiske rammebetingelser har blitt løftet opp på et nivå som iallfall ikke er til hinder for rekruttering til nasjonalforsamlingen. Betydelige ressurser brukes til tekniske hjelpemidler som tas i bruk og oppdateres fortløpende, og jeg tror at den hjemmekontorløsningen som er på trappene, vil gjøre det enklere å kombinere tilstedeværelse i hovedstaden og i hjemfylket. Jeg tror at slike praktiske og økonomiske rammevilkår vil være enda viktigere i fremtiden, og det vil være enda flere faktorer som vil påvirke interessen og muligheten for politisk virksomhet.

Vi kan nemlig ikke overse at det i mange tilfelle etter hvert er blitt en betydelig belastning for den enkelte og vedkommendes familie å påta seg politiske ombud som krever at representanter må pendle mellom familie, hjemfylke og arbeidsplassen på Løvebakken. Både ektefelle og barn blir involvert på en helt annen måte enn for dem som kan bo hjemme og ha arbeidsplassen på Løvebakken. Den sosiale forvitringen som etter hvert vil komme fordi folk ikke kan opprettholde den daglige kontakten og den vante omgangskretsen, er også en faktor og en belastning.

I tillegg har det vist seg at stadig flere småbarnsforeldre – heldigvis – har valgt å engasjere seg i politisk arbeid. Hvordan de får tid til det og klarer det, er nærmest et under, og jeg beundrer virkelig dem av våre folkevalgte som klarer å kombinere småbarnsforeldrerollen og en arbeidskrevende hverdag på Stortinget.

I denne sammenhengen har jeg forventninger til det utvalget som Presidentskapet har nedsatt for å vurdere representantenes arbeidsvilkår, som også komiteens leder var inne på. Det var kontroll- og konstitusjonskomiteen som i fjorårets budsjettinnstilling tok opp spørsmålet om representantenes arbeidssituasjon og muligheten til å fungere praktisk og politisk på en tilfredsstillende måte. Utvalget skal innen utgangen av januar neste år avgi sin innstilling, og jeg håper utvalget, og senere partigruppene og Stortinget, viser vilje og forstand til å se dette i en konstitusjonell sammenheng og ikke skjeler for mye til kortsiktige og populistiske stemninger. Vi vil nemlig forsømme oss hvis vi ikke tar den eventuelle belastning i opinionen som det måtte være å gi stortingsrepresentantene gode og tilstrekkelige arbeidsvilkår for å utøve sine praktiske og politiske gjøremål innad så vel som utad. Dette er en oppgave som Stortinget i fremtiden må ta på alvor hvis man skal sikre en bred representasjon i nasjonalforsamlingen, og det er det som er det aller, aller viktigste.

For øvrig viser jeg til komitelederens innlegg og den innstillingen som foreligger. Jeg gjentar at det jo ikke er noen uoverensstemmelser her. – Dermed er siste ord sagt fra min side.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 905)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2001 vedkommende rammeområde 5, Justis (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp.nr. 1. Tillegg nr. 2 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre 10 minutter hver, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Kristin Krohn Devold (H) (komiteens leder): Siden tallene knyttet til justisbudsjettets område langt på vei blir fastsatt i finansdebatten, som vi hadde i forrige uke, blir justisdebatten i stadig større grad en debatt om det politiske innholdet og det komiteen har klart å bli enig om av føringer for justispolitikken det neste året. Der er det mye interessant å ta fatt i i årets innstilling.

Vi er opptatt av å måle resultater både hos politiet, hos domstoler og i fengselsvesenet. Det er veldig viktig for folks oppfattelse av rettssikkerhet og deres følelse av å bli tatt på alvor når de blir utsatt for kriminelle handlinger. Skal vi få til dette, må vi bl.a. få ned restansene hos politijuristene. Det har av Jahre-utvalget blitt fremhevet som den største utfordring i norsk strafferettspleie.

Vi vet i dag at gjennomsnittlig saksbehandlingstid i politiet burde vært ned mot tre måneder – 90 dager. Realiteten er en helt annen. I hele seks politidistrikter har gjennomsnittlig saksbehandlingstid nå vært på over åtte måneder – åtte måneders ventetid i straffesaker. Det kan ikke fortsette. I tillegg er det hele ni distrikter som har rundt sju måneders gjennomsnittlig saksbehandlingstid for straffesaker. I tillegg til ventetiden hos politiet kommer ventetiden ved domstolene og ventetiden for å få den dømte over til soning. Dette betyr i korte trekk at de som må forholde seg til disse spesielle distriktene, opplever at de ikke har tilstrekkelig rettssikkerhet, og at det å bli utsatt for en alvorlig kriminell handling ikke tas alvorlig nok fra samfunnets side. Hele komiteen håper på at vi når vi får den nye meldingen om de nye politidistriktene, også får forslag til flytting av ressurser, slik at de distriktene som har så elendige forhold når det gjelder saksbehandlingstid, kan få hjelp.

Ved domstolene er det gledelig at når det gjelder by- og herredsretten, klarer de fleste målet om ventetid på tre måneder. Men ved lagmannsretten står det ikke fullt så bra til, og da er det særlig Gulating i Bergen og Borgarting i Oslo som trekker opp. Disse har ventetid for domstolen på henholdsvis 8,4 måneder og 7,5 måneder, og det er lenge å vente. Mange av disse ofrene har først vært innom byretten, man har fått en dom der, så blir det en anke, og så er det altså nye sju-åtte måneder ved lagmannsretten. Det oppleves for offeret som om man blir utsatt for overgrepet igjen og igjen, og jeg håper at justisministeren overfor disse to domstolene kan gå inn med helt konkrete tiltak som får endret tidsbruken. Komiteen har også bedt om å få en tilbakemelding fra departementet om hva man helt konkret vil gjøre.

Det er også viktig at man får komme til soning i fengsel rett etter at endelig dom er fastsatt. I dag har vi stor kapasitetsmangel i fengselsvesenet. Det skyldes delvis oppussing ved et par av våre sentrale fengsler, men det kan også skyldes manglende rutiner for å få folk overført raskt til soning. Dette er et arbeid komiteen har etterlyst både i år og i fjor, og også her sier vi at vi forventer en tilbakemelding til Stortinget med konkrete tiltak om hvordan man vil få kortet ned soningskøen. Et virkemiddel som er tatt i bruk, er dublering av cellene, altså at man soner to og to på cellen. Det er bra. Komiteen sier det er positivt, og jeg vil også legge til at så lenge ikke alle celler er dublert, må man i hvert fall unnlate å sende folk som har begått alvorlige kriminelle handlinger, ut i samfunnet igjen fordi man mangler enkeltceller.

Det har gjennom de siste årene blitt avdekket mangel på reaksjonsmuligheter når det gjelder kriminelle barn, barn under den kriminelle lavalder. I den forbindelse er det bra at justisministeren sier at det er nedsatt en ar-

beidsgruppe som skal vurdere straffereaksjoner og alternative reaksjoner overfor barn og unge som begår kriminalitet. Men det haster ganske mye at en sak om slike forslag blir lagt fram.

Allerede høsten 1998 sa komiteen at vi ville ha en utredning om forebyggende tiltak og reaksjoner overfor barnekriminelle. Høsten 1999 og våren 2000 behandlet vi handlingsplanen. Den var full av forebyggende tiltak, men inneholdt svært få reaksjonsformer. Nå er det altså høsten 2000, og fortsatt står vi der uten reaksjonsmuligheter. Jeg vil si at våren 2001 bør være en foreløpig siste frist for å få vedtatt noe, for å få kvittert ut reaksjonsmulighetene av dette stortinget.

En ny type kriminalitet har vi også fått. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien gir nye muligheter, og den såkalte IKT-kriminaliteten er en økende kriminalitetsform. Det gjør at komiteen er fornøyd med at departementet retter oppmerksomhet mot dette området. Og vi innser at så lenge flere og flere kriminelle bruker nye, avanserte tekniske metoder, gir det oss utfordringer også når det gjelder tilpasning av lovverket til disse nye IKT-mulighetene. En samlet komite sier at dette reiser kontinuerlig behov for å justere regelverket knyttet til elektroniske tjenester, herunder også tele- og personvernlovgivningen, og jeg håper – på samme måte som vi hadde Metodautvalget for et år siden – at Justisdepartementet kommer tilbake med konkrete tilpasninger der det er behov for det.

Vi har også i høst hatt problemer med enkelte næringer som er viktige for folks sikkerhet, herunder drosjenæringen. Når drosjenæringen selv opplever at de ikke kan avskjedige sjåførere som representerer en fare for tryggheten til kundene, eller som i hvert fall ikke er egnet til å være drosjesjåførere, er det å kunne ta vare på sin seriøsitet, et problem for bransjen selv. Derfor sier komiteen at vi støtter kravet om både vandelsattest ved ansettelse av sjåførere og underveis i ansettelsesperioden. Vi sier også at det er viktig med tiltak som gjør at næringen selv kan reagere overfor kriminelle i egne rekker. Og da må vi ikke oppleve at Justisdepartementet motarbeider løsninger som politiet og drosjenæringen har kommet fram til i fellesskap, slik som å ta kjøreseddelen fra enkelte sjåførere som ikke er egnet til jobben.

Vold i hjemmet er et annet tema vi har brukt tid på. Dette er et økende problem, men det er ikke et problem bare for kvinnen som blir utsatt for det, det er et problem for hele samfunnet. Det gjør også noe med barn som vokser opp i slike hjem, og det gjør noe med deres syn på vold som løsning på problemer. Jeg vil utfordre justisministeren til å gå gjennom samtlige politikammer i landet og undersøke praksisen med å bruke offentlig påtale der kvinner som har vært utsatt for vold, ikke selv tør å stille opp. Vi vet at denne muligheten benyttes i enkelte politidistrikt, men at man dessverre i altfor mange distrikt ser på volden, men ikke gjør noen ting, så lenge ikke kvinnen selv har tilstrekkelig ressurser eller vilje til å følge opp.

Disse utfordringene på justissektoren krever selvfølgelig også mer midler. Høyre hadde primært ønsket

100 mill. kr til politiet, ikke minst for å kunne ansette politijurister, vi hadde ønsket oss 7 mill. kr mer i driftsmidler til kriminalomsorgen, vi hadde ønsket en ekstraklasse på KRUS, vi hadde ønsket oppstart på ressursavdelingen ved Trondheim kretsfengsel, vi hadde ønsket mer penger til studentrettshjelpiltakene og støtte til Foreningen for Fangers Pårørende, som gjør en veldig viktig forebyggende innsats. Den diskusjonen hadde vi i finansdebatten, og disse rammene fikk vi ikke. Det gledelige ved de rammene som flertallet har fått til, er selvfølgelig at advokatsalærene har blitt høynet. Men Høyre kan ikke akseptere at det skjer gjennom å velte nye passgebyr over på vanlige familier. Vi har derfor funnet en alternativ inndekning, og presenterer vårt eget forslag innenfor de rammene som vi har å rutte med.

Til slutt vil jeg få lov til å peke på en trykkfeil i innstillingen på side 11, der det er vist til fjorårets Budsjettinnst. S. nr. 4, og så står det 2000-2001, men jeg går ut fra at det skulle stått 1999-2000.

Med disse ord vil jeg gjerne få lov til å ta opp Høyres forslag i innstillingen.

Presidenten: Kristin Krohn Devold har tatt opp det forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg er veldig glad for at komiteens leder i sitt innlegg fokuserte på de viktige utfordringene og tiltakene som vi alle er enige om. Vi er enige om at noe må gjøres, og for det meste om hvordan det bør gjøres. For det er jo slik i justispolitikken at vi faktisk er enige om det meste og det viktigste. Men desto mer skuffende og forunderlig er det da at Høyre i innstillingen bl.a. trekker som en konklusjon at for Regjeringen, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre «er kampen mot kriminalitet nedprioritert og oversett.» De har oversett kriminaliteten, sier Høyre om de fleste andre på Stortinget.

Men hva gjør så Høyre når de har innflytelse og påvirkning på budsjettet? I budsjettet for 1998 stod Høyre bak forliket. I forkant av det budsjettet hadde både Høyre og Fremskrittspartiet profilert seg på kampen mot kriminalitet, og de skrøt etterpå av at de langt på vei hadde diktert budsjettresultatet. Og hvordan så justisbudsjettet ut det året? Jo, det var bevilget 1 milliard kr mindre enn det Arbeiderpartiet og mellompartiene går for i år. Det var mer enn 10 pst. lavere enn det vi går for nå. Det var et budsjett som Høyre mente det var forsvarlig å stille seg bak, mens årets budsjett altså blir karakterisert som å være av en slik art at kampen mot kriminalitet er nedprioritert og oversett. Hva var det da i 1998, når det var 1 milliard færre kroner å bruke mot kriminalitet? Og det er til tross for at Høyre nå ønsker å ta fra bistandsmidlene for å styrke justisbudsjettet. Man vil ta fra de fattigste, nettopp de som blir dratt inn i kriminalitet i utlandet. Likevel klarte man altså ikke i det hele tatt å matche det budsjettet vi står bak i dag. Det er lett med Harry-penger og store ord når man er i opposisjon, men kanskje burde man vurdere ordene sine i innstillingen litt bedre.

Kristin Krohn Devold (H): Når det gjelder budsjettforlikene som ble inngått mellom Høyre, Fremskrittspartiet og sentrum, ble det i begge de budsjettforlikene foretatt betydelige påplussinger på justisbudsjettet – 50 mill. kr det første året og 100 mill. kr det andre. Og de som var høringsaktører knyttet til justisbudsjettet, bl.a. ansatte i fengselsvesenet og ansatte i politiet, var enige om at det var viktige forbedringer, og de fikk – f.eks. for politiets del – det de bad om.

I mellomtiden har det vært en økning i faste kostnader i både politi- og fengselsvesen. Og ikke bare det – det har vært en Schengen-tilpasning som vi er for, men som vi innrømmer er dyr. Og det gjør at de samme fagforeningene nå er krystallklare på at de disponible midlene disse har å rutte med i år, er betydelig lavere enn de disponible midlene man hadde i de årene Høyre og Fremskrittspartiet var budsjettpartnere for sentrum. Politiet selv sier de mangler 100 mill. kr for å være på samme nivå som man var den gangen, og talsmenn for fengselsvesenet sier de mangler 50 mill. kr. Det er de konkrete innspill til oss. Og det er nokså underlig i en budsjettdebatt å sammenlikne krone for krone når det er snakk om ulike år, og når det ikke er tatt hensyn til utviklingen i faste kostnader, som jo ikke gir en eneste politimann til ut i gaten.

Når vi er enige om så mye politikk, går det fortsatt an å kritisere mangler på kroner og øre. Dette budsjettforliket mellom sentrum og Arbeiderpartiet flytter på enormt store summer, men 2,7 mill. ferske kroner ble flyttet inn på justisbudsjettet av den enorme summen. Og det er klart at når det gjelder å få ned køene, både i fengselsvesenet og når det gjelder saksbehandlingen hos politiet, hadde det hjulpet å ha litt mer enn gode ord – også noen kroner med på veien.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Jeg satte pris på den grundige og objektive gjennomgangen komiteens leder hadde av den innstillingen som foreligger – helt fram til hun presenterte Høyres synspunkter. De var heller ikke egnet til å skape det store engasjementet i negativ retning, fordi vi kjente jo til disse tingene.

Det er nettopp i forbindelse med Høyres egne merknader i innstillingen at jeg har lyst til å stille representanten Krohn Devold et spørsmål. Da flertallskonstellasjonen skulle finne fram til de områder hvor det var nødvendig for oss å kutte for å få plass til de påplussingene som det var gjort avtale om i forhandlingene, henvendte vi oss bl.a. til departementet for å få høre hvor man der kunne kutte. Og så har vi fått svar tilbake på det. Vi har kommet fram til et tall som er realistisk i forhold til de oppgaver og de forventninger som komiteen har til departementet.

I innstillingen under Justisdepartementet er også Høyre enig i:

«Det er viktig å halde på eit godt arbeidsmiljø som gjev tryggleik og slik få god og effektiv ressursutnytting av alle tilsette.»

Og videre:

«Det er difor viktig at det til ei kvar tid vert brukt midlar på prosjekt og forskning som vil kunne heve kunnskapsnivået som underlag for politiske vedtak.»

Jeg undres på: Hvor i departementet er det Høyre har tenkt å hente de pengene som de har ekstra å trekke?

Kristin Krohn Devold (H): Jeg vil innlede med å takke for rosende ord for politisk innhold fra representanten Marthinsen og si – jeg husker jo så pass fra den budsjettbehandlingen vi hadde med sentrum – at det har aldri vært lett å finne gode kutteposter som mottakeren av disse kuttene er særlig fornøyd med, heller ikke i departementet.

Men jeg vil minne om at Høyres alternative budsjett hadde et kuttforslag på 5 mill. kr på Justisdepartementet, og sentrum-arbeiderpartialliansen har et kutt på 2,7 mill. kr. Det er altså en forskjell der på 2,3 mill. kr. Det spørres om det tallet gir grunnlag for den store uenigheten mellom Høyre og budsjettalliansen når det gjelder departementet.

For øvrig vil jeg si at av et administrativt budsjett til Justisdepartementet på 210,5 mill. kr vil det alltid være mulig å finne 5 mill. kr som kan flyttes på. Sannheten er jo at så lenge politiet, fengselsvesenet og domstolene ikke har penger nok til å ta unna køene sine, ikke har penger nok til de mest primære oppgavene og må kutte på useriøse poster hver eneste dag, da må alle – inkludert statens eget byråkrati, departementet – være villig til å lete med lys og lykte. Jeg tror altså at av et budsjett på 210 mill. kr kan enhver finne 5 mill. kr å flytte på. Og det er i hvert fall ikke den helt store forskjellen mellom 2,7 mill. kr og 5 mill. kr.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Vidar Bjørnstad (A): Lederen i komiteen har gitt en god redegjørelse for komiteens innstilling.

Politikk består ofte i å rendyrke motsetninger. Og selvsagt er det meningsforskjeller innenfor kriminalitetspolitikken. Men det forventes, og jeg mener, at vi politikere også har et ansvar for å finne samlede løsninger som gir resultater i arbeidet mot kriminalitet og for et tryggere samfunn. Jeg mener da også at dagens innstilling fra justiskomiteen gir dette hovedinntrykket.

Komiteen har bestrebet seg på å understreke holdninger og løsninger som samler bred politisk oppslutning. Det kan i seg selv bidra til å skape trygghet for folk flest og troverdighet hos politikerne.

Vi er enige om at bekjempelse av kriminalitet bygger på to hovedstrategier, nemlig forebygging og reaksjon. Å forebygge kriminelle handlinger fordrer innsats fra flere og sterkere samarbeid over departements- og etatsgrenser. Komiteen har spesielt pekt på behovet for forsterket innsats overfor barn og unge i risikozonen, i samspill mellom hjem, skole, frivillige, barnevern, politi og andre offentlige etater. Et godt oppvekstmiljø for barn og unge er også god kriminalpolitikk, men det skal settes grenser og reageres på uakseptabel atferd. Oppfølging av straffedømte i kriminalomsorgen med et styrket ettervern er nødvendig for å prøve å hindre ny kriminalitet. Økt synlighet av politi er kriminalitetsforebyggende, likeledes videoovervåking av kriminalutsatte steder.

Når noen først har begått en kriminell handling, er vi opptatt av at vedkommende skal møte en rask reaksjon fra samfunnet. Her er det mye ugjørt. Vi trenger forbedringer i alle ledd av rettssystemet, fra politi og etterforskning via domstolene til kriminalomsorgen. Selvsagt kreves det her ressurser, men det er også nødvendig med endringer i organisering, rutiner og lov- og regelverk. Vi har behov for klarere resultatmåling i de ulike etater ut fra målsettingen om raskere saksavvikling. Flaskehalsen må avdekkes, og ansvar plasseres.

Også dette året har justiskomiteen behandlet store saker som vil bidra til en forsterket kriminalitetsbekjempelse. Jeg vil spesielt nevne endringer av politiloven og opprettelse av et politidirektorat, økt norsk deltakelse i internasjonalt politisamarbeid, bedre beskyttelse av aktørene i straffesaker, herunder mulighet for anonym vitneførsel, og endringer i straffelovens bestemmelser om seksualforbrytelser for å styrke kvinner og barns rettssikkerhet og vern mot seksuelle overgrep. Alle sakene har fått bred politisk tilslutning.

Bekjempelse av og reaksjon på voldskriminalitet må fortsatt være et av de høyest prioriterte områdene innenfor straffesakssiden. Jeg vil her trekke fram vold mot kvinner og seksualisert vold, former for overgrep som dessverre altfor lenge har fått for liten oppmerksomhet. I Dagsavisen forrige uke kom det fram opplysninger om at politiet har mottatt langt flere anmeldelser om voldtekt og voldtektsforsøk enn tidligere år. Jeg synes at tallene om overgrepene er opprørende i seg selv. Vi vet av erfaring at seksuelle overgrep kan være vanskelige å dokumentere, etterforske og føre for retten, og at det er et fåtall antall saker som resulterer i tiltale og i rettergang. Vi vet at mørketallene er store.

Jeg er tilfreds med de endringer vi gjorde i straffeloven for sommeren for å gi kvinnene bedre vern mot seksuelle overgrep. Jeg er glad for den økte oppmerksomheten dette har fått hos påtalemyndigheten og politiet. Det antydes at flere anmeldelser skjer fordi politi og domstoler har fått mer troverdighet i slike saker. Jeg håper det, og jeg håper at praksis kan bekrefte håpet.

Kvinner må kunne få forsikringer om at de ikke skal bli utsatt for seksuelle overgrep fordi de er kvinner, og at det uakseptable må gis en streng reaksjon. De fleste blir heldigvis ikke utsatt for kriminelle handlinger, men for den som blir det, er det en tragedie, og det skaper utrygghet for langt flere. Alt arbeid og alle tiltak som rettes inn mot vold og kriminalitet, må djupest sett gjøres for å beskytte og gi støtte til ofrene, eller for å unngå at noen blir offer for overgrep. Offeret i sentrum betyr at vi må legge vekt på helheten i kriminalitetspolitikken. Vi må styrke hjelpen, støtten og erstatningsordningene til offeret. De må få større oppmerksomhet i rettssystemet, og det er nødvendig med raskere saksbehandling. Innsatsen må skje der problemet er størst, f.eks. vold knyttet til den private sfære. Vi må gjøre en bedre innsats for å unngå at noen blir ofre for kriminelle handlinger.

Jeg er tilfreds med at komiteen har samlet seg om løsninger som samler bred politisk oppslutning, og jeg tror det er det beste grunnlag for framdrift og dialog med Re-

gjeringsen som kan sikre bedre muligheter for mer effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Jan Simonsen (Frp): Verken Regjeringen eller dens samarbeidspartier, Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet, ønsker å prioritere kampen mot kriminalitet. Annerledes er det umulig å tolke resultatene av årets budsjettforlik. Arbeiderpartiregjeringen la fram det dårligste politibudsjettet på mange år, samtidig som også kriminalomsorgen måtte tåle en reell nedgang i bevilgninger i forhold til fjoråret. Budsjettavtalen med mellompartiene førte ikke til noen vesentlige forbedringer, bare til en mindre justering. Den største påplussingen havnet i advokatenes lommebøker i form av økte advokatsalærer. Greit nok, men det kan knapt kalles en vesentlig innsats i kampen mot kriminaliteten.

Sentrumspartiene skrøt etter budsjettforliket av at de hadde klart å få til endringer i milliardklassen i forhold til Regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Det ble vist til at man klarte å få flertall for å bevilge rundt en halv milliard kroner ekstra til universitet og forskning. Men man klarte bare å få til ubetydelige småpenger ekstra til den aller viktigste samfunnsoppgaven, kampen mot kriminalitet og for å sikre folks personlige trygghet.

Resultatene kommer til å vise seg i slutten av året når budsjettmidlene er brukt opp ved de enkelte politidistriktene, og lensmennene får ordre om ikke å rykke ut for å hjelpe publikum med mindre det er direkte fare for liv og helse, slik som det har skjedd i år og skjedd i fjor og skjedd i forfjor. Resultatet kommer til å vise seg i form av mindre mulighet for politiet til å drive med annen type arbeid enn etterforskning i anmeldte saker, eksempelvis oppsøkende virksomhet for å avdekke narkotikakriminalitet.

Resultatet kommer til å vise seg i form av fortsatt urimelig lang tid fra en sak blir anmeldt til det bestemmes om saken skal henlegges eller føre til tiltale. Saksbehandlingstiden i dag er urimelig lang, og komitelederen var også mye inne på akkurat det. Ved Oslo politikammer var en nylig borti et eksempel hvor det tok tolv måneder fra en person ble anmeldt for å ha underslått 5 000 kr i kassen i en butikk til saken var ferdig etterforsket. Konsekvensen av en slik situasjon er enten at en uskyldig person blir påført langvarig usikkerhet, med det personlige ubehaget det fører med seg, eller at en kriminell glemmer hele saken før den kommer opp i retten og dermed ikke får det klare og raske signalet han bør få om at kriminalitet ikke er veien å slå inn på.

Resultatet av årets budsjettforlik er også at det ikke er bevilget et eneste øre til nye politistillinger. Det vil føre til stor usikkerhet for de over 400 elevene ved Politihøgskolen som vi trenger ute i gatene for å bekjempe kriminalitet – nå tenker jeg på avgangskullet. Nå vet de ikke om de vil kunne få jobb i politiet når de er ferdig på skolen. I motsetning til de to siste årene har de heller ikke fått noe forhåndsløfte om at det skal bevilges ekstra midler i det reviderte budsjettet. Politiets Fellesforbund har dokumentert en underdekning på årets politibudsjett på mer enn 100 mill. kr og mener det er nødvendig å øke

driftsmidlene med 230 mill. kr i forhold til Regjeringens forslag for å unngå de problemene i fjor som jeg tidligere viste til. Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund mener det er nødvendig med nærmere 50 mill. kr i påplussinger på Regjeringens forslag for kriminalomsorgen. Begge deler påpekes i en merknad fra Høyre og Fremskrittspartiet. Høyre har med andre ord oppfattet problemene, men gjør lite for at de skal løses. Til tross for dette behovet som påpekes, på 290 mill. kr utover Regjeringens forslag til disse to områdene alene, har Høyre i sitt alternative budsjettforslag kun funnet penger til en påplussing på 110 mill. kr til hele justissektoren. Det viser at heller ikke Høyre tar problemene tilstrekkelig på alvor, men, selvsagt, man tar problemet vesentlig mer på alvor enn Regjeringen og mellompartiene.

Fremskrittspartiet har på sin side lagt inn penger til å sikre politihøgskolestudentene jobb, til å etablere en ny politihelikoptertjeneste, til nok driftsmidler til politiet, til både nye kontorstillinger og nye juriststillinger. Samtidig styrker Fremskrittspartiet domstolene og kriminalomsorgen vesentlig i forhold til Regjeringens forslag og foreslo i forbindelse med finansinnstillingen en påplussing på 357 mill. kr.

Dessverre har stortingsflertallet allerede stemt ned dette forslaget. Det eneste som kan gjøres nå, er noen mindre justeringer innenfor de altfor lave og uansvarlige rammene som flertallet har vedtatt. Fremskrittspartiet har lagt fram en del slike forslag, som er gjentatt i innstillingen, og de er hermed tatt opp.

Presidenten: Jan Simonsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Petter Rasmussen (A): Jan Simonsen svingte seg som vanlig til de store høyder. Det har han for så vidt også gjort i en del av kommentarene fra Fremskrittspartiet i budsjettstillingen.

Det jeg imidlertid føler er det faktiske forhold i forhold til den justispolitikken som er ført i denne perioden, er at vi har gjort en lang rekke kriminalpolitiske grep der utgangspunktet stort sett er enstemmighet. Det vil jeg igjen påpeke. Listen er lang, jeg skal ikke regne det opp her, det er det ikke tid til. Men jeg føler det er det mest sentrale som står igjen i forhold til det som er bedrevet av politikk.

Så til det som går direkte på budsjettet. Fremskrittspartiet sier at de konstaterer at årets justisbudsjett er det dårligste som er lagt fram på mange år. Jeg tok en liten sammenlikning med budsjettet for to år siden, som Fremskrittspartiet også var med på. Innenfor domstolene er det en påplussing på 79 mill. kr eller tilsvarende 8,7 pst., politiet 643 mill. kr eller 12,4 pst., kriminalomsorgen 162 mill. kr eller 13,4 pst. Jeg hørte representanten Krohn Devolds forklaring på Høyres medvirkning til det budsjettet. Jeg synes for så vidt det er en forklaring som ikke henger helt på greip. For uansett er en del tiltak som blir gjort, en styrking av politikken som skal føres, eksempelvis det som gjelder Schengen.

Men det jeg er litt interessert i, er Fremskrittspartiets forklaring på hvordan de kan si at dette er det dårligste budsjettet på mange år, når de tross alt var med på å vedta et budsjett for to år siden, og årets budsjett er vesentlig høyere. Da må det uansett forklaringer være slik at budsjettet for to år siden ikke var på et så katastrofalt nivå. Det går jeg ut fra må bli konklusjonen av den budsjett-kommentaren Jan Simonsen hadde.

Jan Simonsen (Frp): Når det gjelder det siste spørsmålet, viser jeg til komitelederens svar på samme spørsmål, som jeg synes var helt glimrende.

Selvfølgelig kan man ikke bare se på hvor mye penger som brukes, uten å se på hvor store utgiftsøkningene har vært i den samme perioden, og hva pengene som blir bevilget, blir brukt til. Det er slik at dette er, så langt jeg kan huske, det første budsjettet som jeg har vært med på å behandle siden jeg ble medlem av justiskomiteen – og dette er den andre perioden min i denne komiteen – hvor det ikke er lagt inn mer penger til nye stillinger. Det var det heller ikke i det forslaget som ble lagt frem av justisminister Dørum i fjor, men da fikk vi i vår komite iallfall til en ordning som forpliktet til å legge inn ekstra midler til å sikre jobb til politihøgskolestudentene når de var ferdige med sine studier til sommeren, slik at det derfor ble en god del nye politistillinger også i inneværende år. Men i det året som dette budsjettet gjelder for, er det altså ikke lagt inn midler til nye politistillinger. Det meste av økningen i budsjettet går til etablering av det nye politidirektoratet. Det blir heller ikke lagt inn tilstrekkelig med driftsmidler, og politiets egne organisasjoner sier det mangler så mye som 230 mill. kr på at det er blitt gjort.

Jeg er enig med spørderen i at det har skjedd en del positive ting i justissektoren de siste årene. Norsk justispolitikk går i dag på Fremskrittspartiets premisser, istedenfor på Sosialistisk Venstrepartis premisser som tidligere. Det har ført til at komiteen etter forslag fra Fremskrittspartiet har fulgt opp en del av forslagene, men langt fra alt, og har langt fra gått så langt som nødvendig. Det er i dag fortsatt enorme problemer og enorme mangler. Det er nok å vise til at det er 1 300 personer som er dømt, som venter i mer enn to måneder på å få fengselsplass, og at kriminaliteten er blitt vesentlig tøffere enn den var for få år siden. Derfor trengs det helt andre tiltak enn det som flertallet her er villig til å gi.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Det er alltid interessant å høre på representanten Simonsen. Det har en stor underholdningsverdi, for her trekkes det inn både likt og ulikt. Jeg vet ikke alltid hvorvidt jeg mener at det er en komikveld eller om det er tragikomikken som er det mest fremtredende. Men evnen til å fortelne virkeligheten er iallfall velutviklet. Ikke minst ser man, når man år etter år har opplevd nå at politiet er tilført ressurser, at uansvarligheten understrekes hvert år som et refreng. Det er vel kanskje noe som allerede står i Fremskrittspartiets program – uten at jeg har studert det spesielt nøye – som

skal sies i enhver debatt fra Stortingets talerstol for å beskrive dem som tar ansvar. For det er nemlig mitt hovedpoeng: Fremskrittspartiet har jo ikke behov for å prioritere mellom noe; de har penger til alt. Og det er den store forskjellen på Fremskrittspartiet og andre, ansvarlige partier her på Stortinget. Fremskrittspartiet har en sekk der de bare kan trekke opp det de trenger til ethvert godt formål. Hadde det vært så vel, skulle vi sannelig vært med på det, men noen av oss er jo nødt til å prioritere. Og det er prioriteringene som kommer til uttrykk i disse innstillingene.

Mener representanten Simonsen at de forslagene som Fremskrittspartiet står bak, og som de legger sånn voldsom kraft i, er egnet til å imponere eventuelle framtidige samarbeidspartnere?

Jan Simonsen (Frp): Jeg er ikke ute etter å imponere representanten Marthinsen, jeg er ute etter å løse et alvorlig problem for hele den norske befolkningen. Jeg er heller ikke ute etter å drive med underholdning, men etter å løse noe som er svært alvorlig. Og det er svært alvorlig når politikamre rundt omkring i landet på slutten av året må gi ordre til sine ansatte om at de ikke skal rykke ut når det skjer et innbrudd eller kriminalitet, med mindre det er fare for liv og helse, dersom dette skjer etter klokken fire på ettermiddagen. Det viser også at det umulig kan være ansatt et tilstrekkelig antall personer i politiet eller har vært gitt tilstrekkelig med driftsmidler.

Når dette problemet gjentar seg år etter år, bør kanskje politikerne se at her er det et eller annet som må gjøres. Og det er som representanten Marthinsen helt korrekt sier, dette er et spørsmål om å prioritere. Det er ikke riktig at Fremskrittspartiet har penger til alt. Jeg satt fire år som medlem av kulturkomiteen. Jeg kan forsikre representanten Marthinsen at jeg fikk så ørene flagret da jeg var rundt på diverse møter og måtte si nei til å bevilge penger. Så dette dreier seg faktisk om hvordan man ønsker å bruke pengene, og hva man synes er viktigst. Mener man det er viktigst å bruke penger på landbrukssiden, til u-hjelp, opera eller hva det måtte være, er det greit nok. Jeg mener, og Fremskrittspartiet mener, at å bekjempe kriminalitet, i tillegg til å bekjempe sykdom og styrke helsevesenet og eldreomsorgen, er noe av det aller viktigste. Da er det også her man må sette inn de offentlige ressursene.

Jeg konstaterer da at når mellompartiene i år klarte å få til et budsjettforlik, prioriterte man. Man prioriterte forskning og universitetene med nesten en halv milliard kroner utover det Regjeringen hadde foreslått. Og det er greit nok. Det er sikkert kjekt for forskning og kjekt for universiteter, sikkert nyttige penger der. Men man valgte å unngå å prioritere politiet. Og det får man da ta konsekvensen av – jeg håper ved førstkomende valg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): I budsjettforliket mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet ble det gjort

endringer som er omtalt i innstillingen. Jeg vil knytte kommentarer kun til et par av postene:

- en påplussing på 31 mill. kr til advokatsalærer for å holde den avtalen om en opptrappingsplan for salær-satsen som ble inngått mellom Advokatforeningen og Justisdepartementet under sentrumsregjeringen
- en styrking av politi- og lensmannsetaten med 17 mill. kr til driftsmidler, noe som vil komme godt med, for til tross for budsjettvekst er det kjent at mange politidistrikt fortsatt vil ha stramme driftsbudsjetter

Kristelig Folkeparti vil påpeke nødvendigheten av en effektiv utnyttelse av ressursene og klare resultatmål. Flere undersøkelser, bl.a. fra Riksrevisjonen, viser at det er rom for forbedringer også innenfor eksisterende rammer. En overgang til rammebudsjettering for hele politi- og lensmannsetaten fra og med 2001-budsjettet forventes å stimulere til bedre ressursutnyttelse og tilpasning til ulike behov i politidistriktene.

Hele komiteen har lagt inn en merknad om politihelikopter, og ber departementet komme til Stortinget med det som egen sak i løpet av våren 2001. Komiteen bad også om at departementet skulle foreta en ny gjennomgang av kost-nytteeffekten ved egen helikoptertjeneste i politiet i Budsjett-innst. S. nr. 4 for 1999-2000. Men nytteverdien ved døgnberedskap for en egen helikoptertjeneste i politiet er ikke vektlagt i arbeidsgruppens innstilling. Det er helt avgjørende for å vurdere politiets behov for helikopterstøtte at dette trekkes inn i vurderinger av fremtidige alternativer.

Prøveordningen med politihelikopter er evaluert, og det vises til gode erfaringer. Politi og lensmenn er entydig positive til etablering av en fast helikoptertjeneste. De fleste land i Europa har en slik tjeneste, og Sverige har flere politihelikopter. Deres erfaring bør også tas med i denne prosessen.

Av områder som bør vurderes i forhold til behov og nytteverdi, er ran, biljakt, rømlinger i veiløst terreng, søk etter savnede, miljøkriminalitet og smugling. Like viktig er en vurdering av et samarbeid med samferdselsetatene om trafikkovervåking fra helikopter, i forhold til visjonen om ingen drepte eller alvorlig skadde i trafikken. Det å følge kjøremønstre, forbikjøringer og fart med den oversikt man har fra et helikopter, er effektivt og må også tas med i vurderingene.

Kristelig Folkeparti er tilfreds med at den omorganisering som Bondevik-regjeringen satte i gang i Justisdepartementet og underliggende etater, blir videreført. Det er positivt at departementets saksvolum blir redusert og konsentrert om viktige justispolitiske kjerneområder som lovarbeid, domstolene, politiet, kriminalomsorgen og saksfelt knyttet til enkeltindividets og grupperes rettssikkerhet. Denne omorganiseringsprosessen har sikkert vært en stri tærn, ved siden av de sakene vi i komiteen har fått å arbeide med. Mange og viktige endringer skal være iverksatt 1. januar 2001, og ti endringer er listet opp i proposisjon og innstilling.

Trygghet og rettssikkerhet er fundamentale verdier i samfunnet. Kriminalitet er angrep på den enkeltes trygghet og integritet og mot samfunnets fellesverdier. Årsa-

kene til kriminalitet er sammensatte og mangfoldige. Derfor trengs det ulike tiltak på mange samfunnsområder. Vi må ha mange tanker i hodet samtidig for å finne de beste og mest effektive tiltakene, og det finnes ingen enkle løsninger.

Fellesskapet trenger gode leveregler, noe som både påpeker den enkeltes ansvar for egne handlinger og i tillegg den enkeltes ansvar for fellesskapets beste.

Verdikommisjonen beskriver vold som et angrep på menneskers helse, selvfølelse, trygghet og livskvalitet. Vold har tre hovedarenaer:

- hjemmet
- arbeidsplass/skole
- gaten/offentlige steder

Undersøkelser viser at volds- og trusseltilfellene fordeles seg ganske likt mellom de tre arenaene. Kvinner og menn synes å utsettes for vold på ulike arenaer. Menn utsettes for vold på gaten eller utesteder i byen, mens kvinner i langt større grad utsettes for vold i hjemmet.

Den private volden er omfattende og må synliggjøres. Volden i hjemmet er ofte meget grov, foregår over lang tid og rammer i hovedsak kvinner og barn. Voldsutøver er i hovedsak nåværende eller tidligere ektefelle, samboer eller andre som står eller har stått fornærmede nær. Media har vist til at nær 40 kvinner er drept av denne kategori voldsutøvere i løpet av de siste årene.

Kvinner med synlig funksjonshemning og avhengighet av andre er mer utsatt for overgrep. Mange av dem vil rent fysisk ha vanskelig for å unnsnippe truende situasjoner. Det kan by på store vansker å oppsøke hjelp, f.eks. dårlig tilgjengelighet for bevegelsehemmede til krisesentrene. Det er dokumentert i voldsforskningen at mange kvinner forblir i mishandlingsforhold fordi mulighetene til økonomisk selvstendighet oppleves som små. I tillegg er mange avhengig av praktisk hjelp fra overgriperen. Dette bidrar til at volden i mindre grad enn for andre kvinner blir rapportert og anmeldt. Her er det viktig å være spesielt oppmerksom og finne praktiske løsninger, også når det gjelder vurdering av offentlig tiltale.

Hvert år blir mellom 7 000 og 9 000 kvinner voldtatt i Norge. Av de anmeldte voldtekte blir kun én av ti menn dømt. Voldtekt er den mest underreporterte forbrytelse som begås. Nå meldes det om økte tall for anmeldelser, og det er bra. Handlingsplanen «Vold mot kvinner», som Bondevik-regjeringen la fram, skal følges opp. Det skal etableres egne rutiner for mottak av volds- og voldtektsoffer ved alle legevakter. Justisdepartementet med sine underliggende etater skal opparbeide seg høyere kompetanse i forhold til vold i hjemmet og seksualisert vold. Det blir imidlertid en viktig oppgave for politi, påtalemyndighet og domstol å sørge for at disse anmeldelsene blir fulgt opp effektivt. Det mangler nok fortsatt en del på både kompetanse i og vilje til prioritering av slike saker. Dette er forhold som justiskomiteen har satt søkelys på, og som fortsatt må følges opp av Justisdepartementet.

For å sitere tese 52 i Verdikommisjonens «Vold i Norge»:

«Et samfunn med mindre vold betyr et samfunn hvor folk både er villige til å involvere seg i konflikter

og reagere på volden, – og skape gode fellesskap som omfatter såvel voldsutøver som voldsoffer. Langsiktige endringer i mengden vold henger mer sammen med endringer i hverdagens fellesskap enn med spesifikke tiltak mot volden fra myndighetenes side.»

«Sivile vernepliktige» er en post på justisbudsjettet. I Norge har vi lagt totalforsvarskonseptet til grunn for forsvaret av landet, der alle sivile og militære ressurser brukes best mulig i en samlet forsvarsinnsats. Det innebærer også en tilrettelegging for et samarbeid mellom sivile og militære virksomheter for å kunne forhindre og håndtere kriser og katastrofer i fredstid. Justisdepartementet har iverksatt forsøksvirksomhet for å utvikle nye tjenesteformer for sivile vernepliktige. Spesielt har man ønsket å finne fram til arbeidsformer som gjør det mulig å sette sivile vernepliktige inn i volds- og konfliktforebyggende tjeneste blant unge. Det bør skje en form for opplæring og utvelgelse for å sikre at resultatet blir bra for denne tjenesten.

Justisdepartementet bør også vurdere sivile vernepliktige i forhold til sårbarheten i vårt samfunn, som er et aktuelt tema, og hvordan opplæring til forsvar på mange samfunnsområder kan trekkes inn, f.eks. i førskoleundervisningen, og det som sivile vernepliktige kan brukes til.

Representantene Krohn Devold og Bjørnstad har i sine innlegg tatt opp viktige utfordringer som hele komiteen er opptatt av og enig om, så derfor har jeg i mitt innlegg i stedet valgt å utdype enkelte områder i innstillingen.

Tor Nymo (Sp): Kampen mot rus, vold og kriminalitet er et viktig satsingsområde for Senterpartiet. Vårt mål er et tryggere, varmere og mer rettferdig samfunn.

Senterpartiets strategi i kampen mot kriminalitet er en helhetlig politikk der arbeid til alle, sosial trygghet og små forskjeller er viktig.

Trygge og stabile oppvekstvilkår for barn og unge og et godt utbygd skoleverk er like viktige bidrag i kampen mot kriminalitet som f.eks. styrking av politiet.

Kriminaliteten har betydning for folks velferd på to måter – direkte ved at de som blir utsatt for vold eller tyveri, får sin velferd redusert, og indirekte rammer kriminaliteten også andre og større grupper av befolkningen i form av utrygghet og engstelse, dvs. svekket livskvalitet.

Når vi tar for oss kriminalitetsutviklingen de senere år, vil vi finne at det er grunn til bekymring. Spesielt urovekkende er økningen i narkotikakriminaliteten. Også økningen av den registrerte voldskriminaliteten og antall trusler gir stor grunn til bekymring.

Kriminalstatistikken gir et bilde av handlinger som folk velger å anmelde til politiet, dvs. bilde av den registrerte kriminaliteten. Det er ingen tvil om at deler av statistikken har høye mørketall. Det er en stor utfordring for oss alle å arbeide for å redusere den faktiske volds- og sedelighetskriminaliteten.

Vi er vel alle enige om at kriminalitetsbekjempelse ikke er et ansvar for strafferettspleien alene. Dette viktige arbeidet skal hindre at det begås straffbare handlinger, og at enkeltpersoner utvikler kriminell atferd.

Skal en lykkes i dette arbeidet, er det av største betydning at samfunnets evne til å inkludere alle gjennom skole og arbeidsliv, vise omsorg overfor dem som er svake, og få fordelt velferden rettferdig, blir utnyttet.

I Senterpartiet er vi tilfreds med at Regjeringen følger opp sentrumsregjeringens arbeid med å effektivisere og fornye justissektoren gjennom en omorganisering av Justisdepartementet og underliggende etater. Det er viktig at Justisdepartementet blir et mindre, enklere og mer styringsdyktig departement. Det gir departementet muligheter til å bruke mer tid på kjerneoppgavene og mindre tid på administrasjon og daglige driftsoppgaver.

I Senterpartiet har vi altså store forventninger til endringer som følger av de vedtak Stortinget har gjort, og som skal være iverksatt innen 1. januar 2001. De viktigste endringene er opprettelsen av et politidirektorat, regionalisering av kriminalomsorgen og overføring av ansvaret for lotterier og spill til Kulturdepartementet samt opprettelse av et lotteritilsyn.

Målet for Senterpartiets politikk er å skaffe alle en jobb å gå til og å trygge grunnlaget for velferdssamfunnet. Årets budsjettforlik ivaretar på en god måte disse hensyn.

Budsjettavtalen innebærer en videre satsing på justissektoren for å oppnå en raskere saksbehandling i hele straffesakskjeden. Straffesakskjeden skal styrkes gjennom økt kapasitet i politi- og lensmannsetaten, tilrettelegging for raskere saksavvikling i domstolene og vektlegging av soningens innhold for å kunne redusere tilbakefallene til ny kriminalitet.

I Senterpartiet er vi svært fornøyd med at vi har fått på plass opptrappingsplanen for den offentlige salærsats som sentrumsregjeringen forpliktet seg til, og som ikke var fulgt opp i Regjeringens budsjettforslag.

Departementet la i budsjettforslaget opp til ikke å videreføre stipendordningen for å bedre tilgangen på kvalifiserte søkere til tjenestesteder som har hatt vansker med rekrutteringen. Jeg er svært tilfreds med at en samlet komite har uttalt at den er kjent med at flere politidistrikt fortsatt sliter med rekruttering av politiidannede tjenestemenn, og ber derfor departementet om en tilbakemelding i revidert nasjonalbudsjett for 2001 på hvordan rekrutteringssituasjonen i politidistriktene har utviklet seg. Videre er vi fornøyd med komiteens merknader om politihelikoptere.

Når det gjelder jobbmuligheter for det siste store avgangskullet på Politihøgskolen, er jeg også fornøyd med at en samlet komite ber departementet om å komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2001 med en oppdatert vurdering av situasjonen. Det gir Stortinget den handlefrihet som skal til for om nødvendig å ta de grep som skal til for å sikre studentene jobb.

Kristin Halvorsen (SV): SVs alternative forslag til statsbudsjett, presentert i finansinnstillingen, innebærer noen forslag til endringer i forhold til det som Regjeringen la fram, og for så vidt også i forhold til det som ble lagt fram i budsjettforliket, som går ut på at vi strammer inn for å kunne satse mer offensivt på kriminalomsorgen,

Kriminalomsorg i frihet, fri rettshjelp og konfliktråd. Disse forslagene falt i forbindelse med behandlingen av finansinnstillingen, og vi tar dem ikke opp på nytt. Jeg har derfor tenkt å bruke mitt innlegg til å komme med noen kommentarer om de politiske linjene i budsjettinnstillingen fra justiskomiteen, der SV ikke er representert.

SV er enig i at det er et problem knyttet til de barn og unge som er under den kriminelle lavalder, og som begår til dels alvorlige forbrytelser. Jeg er også enig i at man ser på om det fins andre former for reaksjoner overfor barne- og ungdomskriminalitet enn det man har i dag. Men vi vil advare mot å tro at man kan komme dette til livs ensidig gjennom straffeaksjoner. For vi har sett i mange andre land at når man senker alderen, presser man seg ned i stadig lavere aldersgrupper – altså at tiåringer begynner å begå betydelig og alvorlig kriminalitet, og det handler i veldig stor grad om barn som er utstøtt fra et fellesskap, og som sådan lett kommer i klørne på noen som gjerne vil utnytte dem. Det er ekstremt viktig å ha hovedfokus her på hvordan man kan klare å inkludere barn i et nærmiljø, at de ikke støtes ut, for som medlemmer av gjenger eller under regimer der gjengene alltid kan bruke mye sterkere represalier enn det en rettsstat noen gang kan bruke, så vil kanskje en del av de reaksjonene som kommer fra samfunnet, tvert imot bidra til at det barnet eller den ungdommen blir enda tettere inn i en gjeng – kapsles enda tettere inn. For eksempel det å skulle stå til offentlig spott og spe og vaske tagging eller rydde i parken sånn at alle kan se at her er det en ungdomskriminell som gjør opp for seg, tror jeg kan være status i en del miljøer, i stedet for at det virker avskrekkende og motsatt. Så her er det om å gjøre å bruke vett og forstand. Vi avventer det som eventuelt kommer fra justisministeren på dette.

Det har vært mye diskusjon om drosjevirkomheten og piratdrosjevirkomheten – velfortjent – i løpet av de siste ukene og månedene, fordi det er en meget omfattende piratdrosjevirkomhet, og meget åpenlyst, på nattetid i alle de store byene, og kanskje også på mindre steder, men jeg har sjøl sett det, og det er helt utrolig hvor åpenlyst denne ulovlige geskjeften faktisk foregår. Så jeg ønsker inderlig at man sammen med den angjeldende kommune, f.eks. Oslo kommune, og politiet tenker på flere typer virkemidler som gjør at piratdrosjevirkomheten effektivt bekjempes. Virksomheten undergraver respekten for lov og orden, den undergraver seriøsiteten i drosjenæringen, og den undergraver ikke minst sikkerheten for passasjerene – som i tynne strømpebukser klokka fire om natta i kulde faller for fristelsen til å ta en bil de ikke skulle ha tatt. Denne virksomheten kan ha betydelige og alvorlige konsekvenser.

SV er også opptatt av det som dreier seg om vold i hjemmet, og vi skulle ønske at man på en måte snudde litt på flisa når det gjelder hvordan kvinner og barn som utsettes for vold i hjemmet, i dag behandles. For den muligheten de har i dag, er å rømme til et krisesenter eller til familie, hvis de ikke bak den døra de låser igjen – der de aller fleste av oss andre i hvert fall er trygge – føler trygghet. Isteden burde man tenke mye mer i retning av

hvordan man kan flytte voldsmannen ut, slik at kvinner og barn som i dag utsettes for vold i hjemmet, kan få være trygge i sitt eget hjem og være uten fare for overgrep. Det betyr at vi antakelig trenger en lovendring på dette punktet, at de kvinnene som utsettes for dette, automatisk burde få voldsalarm, og at de automatisk også burde få psykologhjelp/legehjelp.

Dette er et stort voldsproblem i Norge. Det er også slik at vold avler vold, dvs. at de barna som blir slått hjemme når de er små, er de som slår på gata når de blir ungdom, og som slår sine egne barn når de får det. Dette er det feltet hvor en mest effektivt kan sette inn ressursene for å bekjempe volden generelt i samfunnet.

Astrid Marie Nistad (A): Det er det siste budsjettet for justissektoren i denne stortingsperioden som vi i dag har til debatt. Av den grunn kan det vere naturleg å sjå både attende og framover i forhold til dei justispolitiske måla ein har sett seg, og i forhold til dei resultatata ein har fått.

For Arbeidarpartiet har det vore eit overordna mål å sjå justissektoren i ein heilskap og prioritere midlane til sektoren under ein slik føresetnad. Vi er opptekne av å skape tryggleik for folk, tryggleik mot frykt og overgrep. Grunnlaget for dette skapar ein gjennom eit samfunn med små skilnader, der alle må yte etter evne og få etter behov. Kriminalitet kan til ein viss grad forklarast ut frå samfunnsmessige forhold, men ikkje forsvarast ut frå det same. Den enkelte sitt behov for tryggleik, lov og orden må difor prioriterast. Innafor justissektoren er eit synleg politi, domstolar som er effektive og har kunnskap til å dømme rettferdig, og ei kriminalomsorg som fungerer førebyggjande for dei dømde, viktig for at den enkelte kan føle tryggleik.

Justissektoren er viktig for enkeltmenneska her i landet. Difor er det viktig å ha kunnskap og å bruke den kunnskapen slik at vi får ei god lovgiving, sikrar ei god straffeforfølgning og sikrar kunnskap om politiske samanhengar og årsaker.

På eitt område har alle partia stått samla i ord i desse fire åra. Det gjeld kampen mot vald. Den er høgast prioritert innan kriminalpolitikken. Dette gjeld spesielt kampen mot heimevalden, som rammar barn og kvinner. Lat oss tenkje oss ei verd utan vald mot kvinner, lat oss tenkje oss Noreg utan vald mot kvinner. Det ville vorte ei trygg verd og eit trygt land.

Med globaliseringa ser vi at sexhandelen med kvinner er den raskast aukande kriminaliteten internasjonalt. Styresmaktene handsamar ofte desse kvinnene som ulovlege innvandrarak, som kriminelle og ikkje som offer. Difor er det eit framsteg i Noreg at fleirtalet her i Stortinget vil at FN's kvinnekonvensjon skal inkorporerast i norsk lov. Handlingsplanen frå FN's kvinnemøte i Beijing om å gjennomføre ei lang rekkje tiltak for å kjempe mot valden mot kvinner forpliktar også landet vårt, arbeidet vårt i internasjonale fora, lovgivinga vår og det førebyggjande arbeidet vårt. Desse spørsmåla må høgt opp på lista vår når Noreg no skal ta sete i FN's tryggingråd.

Eg er glad for at det skal settast ned eit offentleg kvinnevaldsutval, for slik å få ein offentleg debatt og ei synleg-

gjering av eit stort samfunnsproblem. Dette har vore ei kampsak for Arbeidarpartiet si kvinnerørslø, for dette er eit samfunnsproblem som kvinnene ikkje skal gå åleine med og føle skuld for. Difor er det arbeidet som Bergen politikammer og Stovner politikammer har gjort, ved å utarbeide ein handlingsplan for å redusere denne typen vald, så oppmuntrande. Eg håpar og trur at dette vil gi ein smitteeffekt ut til alle landets politikammer.

Eit anna område justiskomiteen har vore oppteken av, er valdtektssakene. Over lengre tid har kvinner vorte oppfordra til ikkje å melde frå om valdtekt fordi dei aller fleste sakene vert lagde vekk på grunn av mangel på bevis. Slik kan vi ikkje ha det. Bevis må sikrast allereie frå første besøk hos lækjar, og alle bevis, frå klede til andre ting, må automatisk oppbevarast ei rimeleg tid, slik at kvinna kan få avgjere om ho vil melde frå om saka. Politiet bør skolerast til å ta imot desse kvinnene, slik at dei føler tryggleik. Dei må få ein forsvarar som har sett seg inn i saka, før dei går i rettsmøte. At Kripos ikkje prioriterer valdtektssaker mot vaksne kvinner, når Riksadvokaten har signalisert at valdtekt skal prioriterast nest etter drap, er oppsiktsvekkande. Eg reknar med at dette vil verte opprioritert. Dette er nemleg ikkje eit enkelt kvinneproblem, men eit stort samfunnsproblem.

Justiskomiteen har i denne perioden fått Stortinget med på ei rekkje tiltak som vil betre situasjonen for valdsutsette kvinner. Eg vil kort nemne nokre område: Straffeloven sine føresegner når det gjeld valdtekt, vert utvida til også å ramme dei som truar seg til seksuell omgang. Samleiedefinisjonen vert utvida i forhold til overgrep på barn. Grov aktlaus valdtekt er gjord straffbart. Injurielovgivinga er endra. Den som vert utsett for overgrep, skal ikkje haldast rettsleg ansvarleg for at påstanden er usann. Kjøp av seksuelle tenester frå barn under 18 år er straffbart. Personar som er domfelte for overgrep på barn, har yrkesforbod. All omgang med pornografisk materiale er straffbart. – Dette er viktig for domstolsavgjerslene i framtida.

Som sagt: I over fire år har justiskomiteen vore oppteken av heimevalden og av at den må få større merksemd, både frå politiet og frå påtalemakta. Det har skjedd endringar i oppfatninga av problemet, men det er langt fram før vi kan slå oss til ro med at valden mot barn og kvinner er over.

Eg er difor glad for at Justisdepartementet vil setje i gang eit forskingsprosjekt som har som hovudformål å gjere ei systematisk kartlegging av valdtektsoffera sine opplevingar i møte med politi og påtalemakt. Det er berre når vi får allmenn kunnskap og styresmaktene ope snakkar om at dette er eit samfunnsproblem som ikkje kan overlatast til kvinnene, at vi kan få bukt med problemet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil berøre noen områder i justisbudsjettet for 2001.

Vårt parti vil fastslå at for at straffesakskjeden skal fungere godt, må man sørge for en balansert og fleksibel ressurstilførsel til politi og domstoler og se alt dette i sammenheng. Dersom dette ikke avstemmes, vil ressurstilførselen et sted kunne føre til opphopning av saker et

annet sted. Jeg viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag, der det foreslås en økning i bevilgningen til domstolene med i alt 40 mill. kr.

Vi mener at man i et demokrati og i et rettssamfunn er avhengig av godt fungerende domstoler. Det er derfor viktig at domstolene har bred tillit i befolkningen og i samfunnet. God rekruttering til dommeryrket er nødvendig hvis domstolene skal beholde og videreutvikle sin rolle i det norske samfunn.

Vi vil samtidig fremheve at rettssikkerheten for den enkelte borger er en av de viktigste grunnforutsetningene for et stabilt samfunn.

I landets 99 domstoler disponerer man totalt 82 tinghus eller lokaler i andre bygninger. I løpet av 2000 skal det innhentes tilbud om bl.a. nye lokaler for Moss byrett sammen med Moss politidistrikt. Vi vil understreke betydningen av at domstolen i Moss har hensiktsmessige lokaler, og ser fordeler ved at lokalene for Moss byrett og Moss politidistrikt ferdigstilles samtidig, men at arbeidet totalt sett forseres.

Når det gjelder forlikrådene, ønsker vi en nærmere vurdering av rettssikkerheten rundt disse og viser bl.a. til at Strukturutvalget for herreds- og byrettene mener forlikrådenes faglige bakgrunn er for dårlig. Forlikrådet har rett til å avsi dommer og har vidtgående domsmyndighet, men medlemmene som stort sett er politisk oppnevnte, har sjelden noen juridisk kompetanse eller utdanning. Derfor mener vi at dersom man fortsatt skal ha en instans i det norske rettssystemet som forlikrådet, bør deler av sammensetningen forandres.

Vi vil i forbindelse med kriminalomsorgen også understreke at vi er interessert i at det bør etableres en fengselsavdeling som kan drive et såkalt «Nytt liv» program i regi av organisasjonen Prison Fellowship i likhet med Stifinner'n ved Oslo kretsfengsel. Dette er et program som hjelper innsatte til å velge et liv uten rusmiddelmissbruk og kriminalitet, og som i andre land har ført til en radikal reduksjon av gjentakelse av straffbare handlinger.

Jeg la merke til at representanten Nymo var enig i dette i sitt innlegg, men at han ikke har sluttet seg til det i merknadene fra komiteen. Det er beklagelig.

Jeg vil også henvise til vårt forslag når det gjelder redningshelikoptertjenesten. Vi ønsker å styrke kapitlet og har i vårt alternative budsjett foreslått en økning på hele 30 mill. kr. Det er verdt å merke seg den store innsats og dugnadsånd som enkeltpersoner og frivillige organisasjoner nedlegger til fordel for alle typer redningsaksjoner på sjø og land i dette land. Tjenesten er derfor unik i internasjonal sammenheng, basert på norske tradisjoner og norsk infrastruktur. Vi ønsker å utvide ressursene til redningstjenesten i form av tilstrekkelig bemanning på våre redningshelikoptre langs kysten. I dag er det en trussel at de er for dårlig bemannet.

Helt til slutt. Når det er snakk om prioriteringer, som representanten fra Kristelig Folkeparti sa at vi ikke hadde, har vi konkret vist til at vi vil prioritere. Vi vil bl.a. redusere kostnadene med hensyn til sivile vernepliktige med 31,5 mill. kr – hele potten for administrasjon og betjening av sivile vernepliktige er på 231 mill. kr. Dette

med bakgrunn i at det er forventet flere innvilgede søknader om fritak for militærtjeneste. Det fører til en kø av mannskaper som venter på avtjening av siviltjeneste. Mange av tjenesteoppdragene går til såkalt kultur- og fredsskapende arbeid. Men Fremskrittspartiet har som et klart og utvetydig mål at flere av mannskapene skal ut i militærtjeneste og reduserer som følge av dette utgiftene til siviltjeneste i sitt alternative budsjettforslag.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tror det må kunne slås fast en gledelig ting på vegne av det norske samfunnet, og det er at det gjennom en årrekke er satset betydelig på opptrapping av kriminalitetsbekjempelse. Det gjelder ressurser tilført politiet, det gjelder omorganisering av politiet, bl.a. ved det politidirektorat som snart trer i funksjon, og det gjelder nye etterforskningsmetoder. Når dette skjer, tror jeg det er rimelig på vegne av norske borgere også å be om konkrete resultater av den omorganisering som har skjedd. Det betyr ikke at det ikke er legitimt å føre en debatt om ressurser som trengs, og jeg tror at det er en debatt som en alltid kan føre. Jeg skal ikke kommentere den siden; det foreligger en budsjettavtale mellom sentrumspartiene – Venstre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti – og Arbeiderpartiet, men jeg tror at uavhengig av ressursituasjonen bør det kunne være et potensial å hente gjennom det som er tilført, gjennom omorganisering og gjennom nye etterforskningsmetoder. Jeg roser politiet for at de i mange år har drevet en vellykket fagforeningskamp for å få opp lønnen – gratulerer. Jeg synes det er bra at man i Stortinget gjennom fellesinnsats og gjennom innsats fra ulike regjeringer har fått til omorganisering, og jeg synes det er bra at man har kunnet stå sammen om etterforskningsmetoder, men da kan man også forvente resultater. Dette er bl.a. klart uttrykt fra Riksadvokatens side, og jeg vil for min del bare understreke det fra Stortingets talerstol.

Når det gjelder budsjettinnstillingen, er jeg personlig svært glad for at det Stortinget behandlet i budsjettet for 2000, er fulgt opp i budsjettavtalen. Jeg sikter da til at salæravtalen mellom Den Norske Advokatforening og Justisdepartementet er fulgt opp i budsjettavtalen som er gjort mellom sentrumspartiene og arbeiderpartiregjeringen. Jeg synes selv at det ikke var bra at det ikke lå i budsjettet, fordi det var en avtale i en sak som lenge hadde surnet – bokstavelig talt. Og da det ble ryddet opp i den, var det ikke bra at den ikke ble fulgt opp, men det er desto gledeligere at den nå ligger på plass gjennom budsjettforliket. Jeg ser på det å følge opp denne avtalen på samme måte som jeg ser på påplussingen til rettshjelpstiltak blant studenter. Det er et håndslag til rettssikkerheten. Det er et håndslag til dem som kanskje stiller svakest når det gjelder adgangen til advokatressurser, slik at man kan være sikker på at de får den bistand som er nødvendig.

På vegne av Venstre er jeg også glad for at det av budsjettinnstillingen framgår at vi vil få en egen sak om redningshelikoptertjenesten i løpet av våren. Den skulle kommet i dette året, men når den kommer, vil jeg understreke at noe av det viktigste er å sørge for å få gjort noe

med reaksjonstiden, og jeg vil gjerne oppfordre statsråden og departementet til nøye å se på de erfaringene som bl.a. foreligger etter «Sleipner»-ulykken.

I budsjettinnstillingen er det en rekke særrområder som er kommentert, og jeg skal nøye meg med å kommentere to av dem. Det ene gjelder forholdet om alvorlig og organisert kriminalitet. Her tror jeg at det er særdeles viktig at det som har vært tema i flere sammenhenger i Stortinget, nemlig å utvikle beskyttelsestiltak for vitner, blir fulgt opp. Jeg sikter til vitnebeskyttelsestiltak både i Norge og i nordisk sammenheng fordi jeg er overbevist om at dette er nødvendig med den ondsinnede kriminaliteten som vi står overfor.

Jeg ser også slike beskyttelsestiltak i slekt med et annet punkt som er omtalt i budsjettproposisjonen, og som komiteen har lagt vekt på, nemlig arbeidet for å bekjempe vold mot kvinner – vold i samliv. Jeg er veldig glad for at jeg satt i en regjering som kunne legge fram en handlingsplan for dette, men jeg er enda gladere for at det i Norge er slik at den regjeringen som kom etterpå, følte seg forpliktet til å ta vare på det, videreutvikle det og legge styrke i dette området.

Jeg synes det er svært viktig at politiet på en realistisk måte bør få møte de som er utsatt for denne type vold, slik at politiet til enhver tid er klar over hva det vil si å bli trakassert på denne måten og slik gjør sitt ytterste for at de som blir oversett når det gjelder vold mot kvinner, skal vite at de blir sett og hørt når de henvender seg til politiet. Jeg er forvisset om at statsråden vil følge det opp, men jeg synes det er viktig å understreke det fra denne talerstolen.

I tillegg er jeg svært opptatt av det arbeidet som er satt i gang med å utvikle alarmer som ikke bare kan være i den enkeltes hjem, men som er bærbare, som kan bæres rundt omkring på åpne steder. Jeg er opptatt av at det blir et ekstra beskyttelsestiltak.

Jeg håper også at arbeidet som er igangsatt for å gi mulighet til å skifte personnummer, blir gjennomført, for i dette landet blir vi lettere oppsporet på personnummer enn på navnet. Personnummeret er en så viktig nøkkel i et moderne samfunn, at det ikke å kunne skifte personnummer når en er utsatt for grov vold, på en måte er å miste den beskyttelsen som en skal ha.

Jeg ser at komiteen har gjort sterke anførsler når det gjelder dette, og jeg vil bare understreke det fra Venstres side.

Med disse ordene er jeg glad for at budsjettforliket har styrket rettshjelpstiltak og advokatsalærer, og at det også er tilført penger til politiet.

Ane Sofie Tømmerås (A): Dette er det åttende justisbudsjettet som jeg får følge.

Det har vært et spennende følge. Det har skjedd store endringer i løpet av 1990-tallet innenfor justissektoren. Det mest iøynefallende når det gjelder kriminalitetsbildet, er dessverre hvordan internasjonale bander organiserer grov kriminalitet på tvers av landegrensene. Også i Norge blir vi i større grad rammet, ved narkotikasmugling og menneskesmugling og utnyttning av barn og kvin-

ner i prostitusjonsvirksomhet. Til tross for en tredoblet økonomisk innsats mot narkotika, brukes det som aldri før.

For å ta bakmennene må vi ha internasjonalt samarbeid, og etter flere års arbeid ser det nå heldigvis ut til at Schengen-samarbeidet blir bra. Ny type kriminalitet krever også at politiet i ekstreme tilfeller bruker nye metoder, noe komiteen nylig åpnet for. Videre samordnes innsatsen vår gjennom opprettelsen av et råd for bekjempelse av organisert kriminalitet.

Det er skjedd store omveltninger, særlig på tre områder, de siste årene, og de er så pass store at de nesten kan kalles en stille revolusjon. For det første gjelder det innenfor kriminalomsorgen. Det å dra på besøk i fengselsanstalter anno 2000, er som å besøke en helt annen verden enn det det var bare tilbake i 1993. For få år siden var Gjest Baardsens 200 år gamle kritikk – anstalter ble beskrevet som forbryterskoler som provoserte fram kriminalitet istedenfor det omvendte – fortsatt relevant. Langt de fleste ansatte så på seg selv som nøkkelbærere, men det var noen entusiastiske idealister som ønsket å gjøre mer. I dag er de fleste ansatte entusiaster som ser på sin rolle som svært sentral for å få den domfelte vekk fra en kriminell tilværelse, og over i en mer meningsfylt hverdag. Stortingsmeldingen om kriminalomsorg, som bl.a. slo fast prinsippet om soningsplaner og kontaktbetjener, har vært et sent, men godt bidrag i den utviklingen. Nå er det viktig at idealistisk arbeid ikke kveles av for lite penger.

Noe av det som gjenstår, er å finne gode løsninger for effektive og håndfaste reaksjoner når det gjelder unge mellom 12 og 18 år som utfører kriminelle handlinger, slik som Regjeringen er i gang med.

For det andre har det vært store omveltninger innenfor politietaten. Samtidig med at etaten har blitt kraftig styrket, bl.a. gjennom over 3 000 nye politistillinger, har det vært omorganisering for å få et mer effektivt politi og mer politi ut blant folk. Framover er det viktig at politiet spiller en enda større rolle i det forebyggende arbeid. Vi må ha et bedre organisert og tettere samarbeid mellom politi, skole, barnevern, psykiatritjeneste og sosialetat. Det har gitt gode resultater der det har vært gjennomført, som f.eks. i Sarpsborg.

For det tredje har vi hatt en stille revolusjon i synet på fornærmede. Interessene til den som har vært utsatt for en kriminell handling, skal også ivaretas i politi- og retts-systemet vårt. Det begynte med proposisjonen om volds ofre i 1994, som siden har vært fulgt opp av flere små og store saker. Vi beveger oss mot et samfunn hvor retts-saken også tilhører fornærmede. Men det er frustrerende at det skal være så tungt å få politi, påtalemyndighet og domstol til å bruke de mulighetene som gis for å styrke fornærmedes situasjon, det være seg besøksforbud, eksperthjelp av Kripos i voldtektssaker, skikkelige mottak for voldtektsofre, utvisning av tiltalte fra rettssalen, idømmelse av yrkesforbud – ja, listen kan gjøres lang.

Vi har gjort mange gode vedtak. Regjeringen har mange gode prosjekter i gang og har i stor grad fokusert på vold og overgrep mot kvinner. Men det kan være frustrerende å se hvor stort politisk trøkk som må til for å få

et politi- og rettsystem gjennomsyret av gammelmanns-holdninger til å ta et tak på dette området.

I dag er rettsvernet bedre for menn enn for kvinner i dette landet, og den personlige friheten er større for menn enn for kvinner. Det er ikke et sivilisert, likestilt retts-samfunn verdig. Det er noe grunnleggende galt når en halvfull, eglete mann i en nattklubbkø som blir slått ned, opplever bedre oppfølging fra politi og domstol enn en kvinne som blir slått ned i sitt eget hjem. Hjemmet er statistisk sett det farligste stedet å oppholde seg for en kvinne. Hvorfor tar ikke politiet ut offentlig påtale i flere slike saker? En kvinne blir sett på som så dum at hun nesten fortjener det meste om hun skulle sette seg inn i en pirat-taxi eller gå alene hjem om kvelden, mens en mann som gjør det samme, er smart som unngår drosjekøen.

Ved asylavhør er fortsatt mannen hovedpersonen. Kvinnens historie om forfølgning og voldtekt kommer ofte ikke fram. Også i Norge ser vi overgrep mot kvinner, som omskjæring og tvangsekteskap, og vi hører om æresdrap.

Regjeringen holder et høyt trykk på dette området. Men det trengs jammen også.

Jan Petter Rasmussen (A): Den internasjonalt organiserte kriminaliteten er en av de største utfordringene vi står overfor i kampen mot kriminalitet. Narkotikasmugling, eksport av stjålne biler, menneskesmugling, økonomisk kriminalitet og kriminalitet rundt prostitusjon er eksempler på forbrytervirksomhet som drives på tvers av landegrensene.

Når det gjelder det siste, prostitusjon, er det skremmende tall ute og går. En gjør regning med at rundt 2 mill. jenter mellom 5 og 15 år hvert år blir satt ut på det kommersielle sexmarkedet. Hvert år rekrutteres rundt 500 000 kvinner fra u-land og land i Øst- og Sentral-Europa til sexindustrien i Vest-Europa, og også til Norge. Her har vi en enorm utfordring!

Den økende internasjonaliseringen av økonomien, ikke minst når det gjelder den teknologiske utviklingen, gjør at nye avanserte former for forbrytelser har blitt mer og mer aktuelle, og setter politiet på nye prøver. Uansett om det dreier seg om tradisjonelle eller nye former for kriminalitet, kreves det et sterkt internasjonalt politisamarbeid for å bekjempe den grenseoverskridende forbrytervirksomheten. På denne arenaen må Norge være en sterk og sentral deltaker. Fra norsk side må både Øko-krim, Kripos og Politiets overvåkingstjeneste, POT, være sentrale aktører.

I St.meld. nr. 18 for 1999-2000, Om Norges deltagelse i internasjonalt politisamarbeid, ble det gitt en nøye gjennomgang av Norges deltakelse i allerede eksisterende politisamarbeid. Jeg har ikke til hensikt nå å nevne alle de samarbeidsrelasjonene norsk politi er involvert i, men vil understreke nødvendigheten av effektivisering og koordinering av de forskjellige typer samarbeid. Interpols europakontor må f.eks. være samordnet med de europeiske samarbeidsorganene vi har.

Utgangspunktet for Norge er at vi i størst mulig utstrekning skal kanalisere vårt internasjonale arbeid gjen-

nom internasjonale fora for politisamarbeid. Likevel var det riktig og nødvendig at vi i 1998 inngikk en bilateral avtale med Russland vedrørende informasjonsutveksling om bl.a. terrorisme, narkotikakriminalitet, økonomisk kriminalitet, tyveri og overtredelse av tolloven.

Det eksisterende kriminalitetsbildet tilsier også et sterkt norsk og nordisk engasjement i Østersjøregionen. Derfor er bl.a. arbeidet i Baltic Sea Task Force on Organized Crime, eller BSTF, av stor viktighet.

Schengen-samarbeidet, der vi blir med for fullt fra 25. mars neste år, blir en meget viktig faktor i kriminalitetsbekjempelsen. En effektiv yttergrensekontroll vil få stor betydning. Interessant er også det øvrige samarbeidet som innledes på justis- og politisektoren mellom de samarbeidende Schengen-landene.

Europol ble operativt fra 1. juli 1999. Ved behandlingen av tidligere nevnte stortingsmelding, gav en samlet justiskomite uttrykk for at Europol nå er EU-landenes viktigste tiltak for å forebygge og bekjempe alvorlig organisert kriminalitet. Derfor må Norge så fort som mulig få etablert en tredjelandsavtale med Europol.

De kriminalitetsområdene som ligger innenfor Euro-pols mandat, er illegal handel med kjernefysisk materiell, menneskesmugling, handel med forsvunne kjøretøy, handel med mennesker, terrorisme og hvitvasking av penger – med andre ord områder som samsvarer godt med de kriminalitetsfelt jeg nevnte tidligere i innlegget.

Statsråd Hanne Harlem: Redusert kriminalitet, effektivisering av justissektoren og redusert sårbarhet er hovedinnsatsområder for Justisdepartementet i 2001. Arbeidet for et tryggere samfunn og redusert kriminalitet må videreføres. Arbeidet med kortere saksbehandlingstid og bedre flyt i straffesakskjeden er gitt høy prioritet. Det er særlig viktig for å fange opp barn og ungdom som er i ferd med å utvikle en kriminell løpebane. Dette er en stor utfordring som krever samarbeid mellom flere etater og engasjement på både sentralt og lokalt plan. Regjeringen vil følge opp handlingsplanen mot barne- og ungdomskriminalitet. I tillegg er arbeidet med sikte på å utvikle reaksjoner også overfor mindreårige som begår lovbrudd, viktig.

Den anmeldte voldskriminaliteten har økt det siste ti-året. Vold skaper utrygghet og krenker den enkeltes integritet. Bruken av voldsalarm må utvides, og rådgivningskontorene og kompetansesenteret for voldsofferarbeid skal videreutvikles. Voldsofrenes stilling skal styrkes ved at retten til erstatning lovfestes, og maksimumsbeløpet heves til 1 mill. kr. Det må særlig fokuseres på skjult vold, bl.a. ved økt bruk av offentlig påtale.

Økende organisert grenseoverskridende kriminalitet må møtes med nye og effektive etterforskningsmetoder. Vi må i større grad klare å ta bakmennene. Det nye rådet for bekjempelse av organisert kriminalitet, ROK, vil gi bedre samordning av innsatsen mot denne typen kriminalitet. Vi setter dessuten i gang arbeidet med å etablere et felles nasjonalt etterretningsregister for politiet.

Det vil også være en styrking å få en avtale med Europol, som trolig skal ferdigforhandles rundt årsskiftet. Det samme gjelder iverksettingen av Schengen-samarbeidet.

Regjeringen vil fornye og effektivisere justissektoren. Omorganiseringen av Justisdepartementet og ytre etater vil gi bedre styring av sektoren. Like etter nyttår vil Regjeringen fremme både en stortingsmelding om politiet og en stortingsmelding og et lovforslag om domstolene. Etter alt å dømme vil dette arbeidet få betydelige konsekvenser for den fremtidige strukturen og organiseringen av justissektoren.

Som ledd i arbeidet for å oppnå en bedre og mer effektiv totalstraffesakskjede, vil et omfattende høringsnotat bli sendt ut om få dager. En satsing på elektronisk kommunikasjon vil også understøtte arbeidet med å få til raskere straffesaksbehandling gjennom raskere flyt av saksinformasjon mellom de ulike leddene. Regjeringen vil derfor igangsette arbeidet med en såkalt elektronisk motorvei i justissektoren.

Det er viktig at domstolene har bred tillit i befolkningen, uavhengig av etnisk tilhørighet og språkkunnskaper hos dem som møter domstolene. Alt tyder på at bedre flyt og hurtigere straffesaksavvikling vil bidra til å styrke rettssikkerheten ved at bevis sikres, vitner husker bedre og fornærmede får en rask avklaring. Som et ledd i dette arbeidet er det derfor også satt av midler til videreføring av et nytt saksbehandlingssystem i domstolene.

Prognosene viser at det er behov for å øke fengselskapasiteten. Dagens situasjon viser økt bruk av varetekt og en viss økning i antall domsrestanser. Dette vil bedre seg når soningsplassene som nå er under rehabilitering, gjenåpnes. Men det er likevel nødvendig at departementet følger situasjonen på dette området nøye for å sikre maksimal utnyttelse av kapasiteten.

De reaksjonene som fastsettes av påtalemyndighet eller av domstol, skal gjennomføres straks disse er mottatt og senest innen to måneder fra mottakelse. Det legges stor vekt på å overholde denne fristen. Gjennomføringen skal skje på en sikker måte, uten rømminger og med færrest mulig svikt eller brudd på vilkår. I de tilfeller det forekommer brudd på vilkår, må det reageres raskt. Forslag til en helhetlig lovregulering av straffegjennomføringen er nylig fremmet og ligger til behandling i komiteen.

I 2001 vil antallet aspiranter ved Kriminalomsorgens utdanningscenter bli økt fra 100 til 150 personer. Programvirksomheten vil gradvis bli videreutviklet, særlig tiltakene rettet mot såkalte gjengangere og forsøksordningen med promilleprogram utover dagens syv fylker.

Regjeringen har som mål å redusere sårbarheten i samfunnet. Sårbarhetsutvalgets innstilling peker på utfordringer det moderne samfunnet står overfor. En rekke viktige samfunnsfunksjoner er avhengig av høyteknologiske systemer, der funksjonsbrudd har alvorlige konsekvenser. Regjeringen legger derfor vekt på en rask og felles koordinert oppfølging av Sårbarhetsutvalgets innstilling. I tillegg har departementet startet arbeidet med en stortingsmelding om samfunnssikkerhet og beredskap.

Det er videre viktig å sørge for et godt og velfungerende krisehåndteringsapparat. Regjeringen har derfor nylig nedsatt et utvalg for kritisk å gjennomgå landets operative rednings- og beredskapsressurser.

Utfordringene er mange, samfunnet og samfunnsforholdene endrer seg i stadig større tempo. De ansatte i justissektor må derfor i stadig større grad være omstillingsdyktige og kreative. Dette vil det være godt rom for å oppnå innenfor det budsjett som blir vedtatt i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): På ett punkt i innstillingen går en enstemmig komite mot departementets forslag, og det gjelder forslaget om å legge ned skogsforlegningen i Fyresdal.

Komiteen sier at den ønsker ikke at det skal skje. Grunnen til det er at komiteen har informasjon, både fra departementet og fra det geografiske området som leiren hører til, som gjør at det ikke er gode nok argumenter for nedlegging. Tvert imot, argumentene for å opprettholde og oppruste leiren i Fyresdal er langt sterkere, nettopp sett ut fra behovet for åpne soningsplasser, og ikke minst fordi vi får en ny distriktsinndeling fra nyttår, og åpne soningsplasser i dette distriktet vil være få. Det vil være to for øvrig, etter det jeg vet, nemlig i stavangerområdet, og denne ligger jo i Telemark.

Komiteen sier at det blir nødvendig med alternative løsninger som kan imøtekomme behovet for tilfredsstillende sikkerhet for de tilsatte, noe som også vil gi en bedre faglig oppfølging overfor de innsatte. Det betyr, sett fra Kristelig Folkepartis side, at her trengs det flere ansatte for å kunne ivareta både de ansatte og de innsatte. Vil statsråden sørge for at dette skjer, slik at man ikke går mot en nedlegging i en avviklingsperiode?

Statsråd Hanne Harlem: Da Regjeringen fremmet forslag om å legge ned skogsforlegningen i Fyresdal, var det fordi Regjeringen var av den oppfatning at det var den beste måten å bruke de samlede ressurser på, at det var andre måter å bruke de samme ressursene på som gav et bedre kriminalomsorgsfaglig tilbud for de innsatte som skal sone.

Når en enstemmig komite mener noe annet, vil selvfølgelig Regjeringen bøye seg for det og legge til rette for at skogsforlegningen i Fyresdal kan opprettholdes, og da er det en selvfølge at den må opprettholdes på en måte som er sikkerhetsmessig forsvarlig. Det vil antakelig bety at vi er nødt til å styrke bemanningen der noe, i hvert fall andre turnusen, i forhold til det som gjelder i dag, og det er Regjeringen innstilt på å få til for å imøtekomme en enstemmig komites ønske om at skogsforlegningen skal opprettholdes.

Kristin Krohn Devold (H): Jeg vil takke justisministeren for et godt innlegg, som tar opp og kvitterer ut mange av de temaene som komiteen har vært opptatt av i innstillingen. Statsråden avsluttet vel med å si at samfunnsforholdene endrer seg fort, og at vi må ta konsekvensen av det på justissektoren. Og det er sant. En av de måtene samfunnet endrer seg på, er at vi får en tøffere og tøffere vold ute på gaten, og det berører vanlige folk. Men det berører også politifolk.

En ting som har bekymret politiforeningen, er at antall bevæpnede oppdrag stiger veldig mye. I Oslo regner man nå med at man har inntil 400 bevæpnede oppdrag i året, altså over ett pr. dag, og at vi har så mye som 1 200 politifolk som kan regne med å måtte bevæpne seg. Det som da er viktig for å ivareta sikkerheten både for politifolk og for – jeg holdt på å si – tilfeldig forbipasserende, er at man er godt opplært og godt trent. Derfor har komiteen sagt at det er viktig at departementet utreder muligheter for å få til en innendørs skytebane for Oslo-politiet, og at denne enten kan bygges eller det kan inngås langsiktige leiekontrakter. Det er viktig å få vurdert disse ulike alternativene, herunder en mulighet for samlokalisering med fotballhall på Hasle.

Jeg er ikke i tvil om at justisministeren vil følge opp disse merknadene fra komiteen, men fordi det haster litt, har jeg et spørsmål om det hadde vært mulig å gi en tilbakemelding til komiteen i løpet av våren, senest i revidert, slik at vi var sikker på at vi hadde gjort vårt for å få realisert mulighetene for Oslo-politiet til relevant skytetrening når vi altså vet at de har mer enn ett oppdrag pr. dag som går ut på å bevæpne seg. Det tror jeg alle vil være tjent med, og jeg imøteser et positivt svar fra justisministeren på det.

Statsråd Hanne Harlem: Det er ikke vanskelig å være enig med komiteens leder om at det er viktig at politiet har skikkelig skyteopplæring, ikke minst sett i lys av antallet væpnede oppdrag. Jeg kan også svare bekrefte, i den forstand at jeg kan love at vi skal gi en eller annen form for tilbakemelding i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men innholdet i den tilbakemeldingen synes jeg det er vanskelig å love noe om nå, ikke minst fordi en del av de forslagene som har vært oppe, og som har vært vurdert, koster så mye penger at det er vanskelig for meg her og nå uten videre å love noe, også sett i lys av andre ønsker som også både regjering og komite kunne tenke seg å prøve å få til, f.eks. politihelikopter eller ny Grünerløkka politistasjon, som også er andre store, krevende reformer som vi for så vidt alle sammen på et eller annet tidspunkt ønsker å få til.

Jeg lover en eller annen form for tilbakemelding i revidert nasjonalbudsjett. Jeg er opptatt av å få til skyteopplæring, men akkurat hvordan, hvor godt og hvor fort vi kan få det til, er det for tidlig å svare på nå.

Odd Einar Dørum (V): Jeg vil først understreke det samme forhold som representanten Krohn Devold tok opp. Det er klart at når det gjelder skyteopplæring, er det dyrt å bygge nytt, men det er ikke like dyrt å leie. Det er ofte i Oslo at ting settes på spissen, og komiteen har en merknad til ettertanke når det gjelder hvordan man kan finne praktiske løsninger på det.

Min ettertanke oppstod en nyttårsnatt inn i et nytt årtusen, da jeg nesten hørte på det som skjedde ved ran av en butikk hvor det var våpen. Etter det lærte jeg at hvis man skal forebygge den store panikken, forebygge populistiske utspill, noe som jeg selvfølgelig aldri vil misten-

ke statsråden for, er nettopp det å sørge for god trening og opplæring og praktiske tiltak en måte å gjøre det på.

Jeg tok likevel ordet for et annet forhold. Jeg bemerket i mitt hovedinnlegg at komiteen har tatt opp vold og tiltak mot vold mot kvinner. I den sammenheng har vi i en rekke tilfeller fått opp spørsmål om besøksforbud og hvordan besøksforbudet kan håndheves av menn – spesielt er det menn – som opptrer på en slik måte at de ignorerer det, med andre ord at man har skjerpene bestemmelser som gjør at man faktisk kan varetaktsfengsle folk når de går for langt. Og det vet vi at folk gjør.

Jeg vil spørre statsråden hvor den saken nå står, for jeg vet at hun har et engasjement i dette spørsmålet.

Statsråd Hanne Harlem: For en måneds tid siden fremmet Regjeringen forslag overfor Stortinget om en endring i strafferammen for besøksforbud, så det ligger i komiteen et forslag om å endre dette slik at det er mulig å pågripe og eventuelt fengsle – hvis det ligger til rette for det – personer som overtrer et nedlagt besøksforbud.

Det jeg i tillegg kan meddele, er at vi også arbeider med å se på selve utformingen av besøksforbudsbestemmelsen, for å se om den kan gjøres bedre og klarere enn det den er i dag, og hvilke vilkår som skal til for å nedlegge besøksforbud.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jon Olav Alstad (A): Det har i liten grad vært fokusert på sammenhengen mellom vold på offentlig sted og den mer omfattende volden som skjer i hjemmet. Vi kan lese i statistikken at det skjer flere drap i hjemmet enn på noe annet sted, og Oslo-politiets undersøkelse viser at bosted er et hyppig åsted for voldsutøvelse, og at den som oftest er rettet mot familiemedlemmer. Dette fokuserer vi lite på. Vi vet at det er store mørketall fordi slike tilfeller ikke anmeldes, og det virker fortsatt som om dette er et tema som i altfor stor grad er tabubelagt. Det passer ikke inn i våre forestillinger om familien og hjemmet, og vi vet at det ofte møtes med til dels avleggse holdninger. Vi vet også at det som oftest er jentene som utsettes for det. Dette er et av de områdene vi har langt igjen på før vi kan si oss fornøyd med likestillingen, og da må vi tørre å gripe tak i den.

Vi har i liten grad fokusert på hvordan vi kan hindre at guttunger som har vært utsatt for vold mellom foreldrene, ikke adopterer slike voldsmønstre. For her ligger det nok en viktig årsak til at denne volden skjer, gutter som opplæres til å tro at mannfolk løser problemer ved å slå. Det er en form for konfliktløsning som de færreste mannfolk vil akseptere, men i mangel av gode rollebilder og lite fokusering på vold i hjemmet er det mange gutter som læres opp til å tro at mannfolk slår og bruker vold. Vi ser det eksponert i samfunnet for øvrig også. Det er maskulinitet på avveier, og det er så fjernt fra mannsverdiene som det er mulig å komme.

De guttene som i dag ikke har riktige mansroller å forholde seg til, risikerer å bli konfirmert uten å få korrektiver. For vi har på mange måter utviklet et samfunns-system der unger møter bare kvinner gjennom hele oppveksten, enten det er i hjemmet, i barnehagen eller i grunnskolen.

Her har vi en stor jobb å gjøre for å motarbeide den volden som skjer på offentlige steder, ved å gi guttene våre gode mansroller til å ta lærdom av. Det er en av de viktigste likestillingssakene som fortsatt står uløst tilbake. Husk også på at det er tusenvis av unger som lever med dette hver eneste dag!

Vi må tørre å ta tak i det og ikke bare akseptere at det er et bitema. Vi må få en oversikt over hva det er vi egentlig utfordrer, selv om det fortsatt oppleves som tabubelagt. De signalene som vi sender ut herfra, kan bidra til at det blir gjort noe med det. I tillegg er det satt i verk en del arbeid på området som det er mulig å forsterke, ikke minst for å få mannfolkene mer på banen når det gjelder barn og unges hverdag, enten det er i hjemmet, i førskolen, i barnehagen eller i grunnskolen.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Jeg har også lyst til å gripe fatt i det som allerede har vært temaet for mange i denne debatten, nemlig vold mot kvinner.

Jeg gjør det for det første fordi jeg har vært engasjert i beslektede tema gjennom mange av de sakene her i Stortinget og i Odelstinget hvor jeg har vært saksordfører, og for det andre fordi jeg synes det er viktig at vi som mannfolk sier noe i denne saken, for det er ingen tvil om at det er vi som er synderne, det er vi som begår disse forbrytelsene, det er vi som står til ansvar for svært mye av det som påføres det annet kjønn av smerte, både fysisk og psykisk.

Det er et sykdomstegn i samfunnet at det begås vold mot kvinner. Jeg lærte da jeg vokste opp, at man ikke skal slå den som er mindre enn seg, man skal ikke oppføre seg slik at man benytter seg av fysisk overlegenhet mot den som er en svekling. Jeg vil ikke på denne måten beskrive det svake kjønn, men jeg ønsker å uttrykke en motstand mot den mannsforherligelse som kommer til uttrykk i altfor mange sammenhenger, hvor mannsforherligelse består i maktforherligelse, enten den er fysisk eller psykisk. Det er et sykdomstegn i samfunnet fordi det er et angrep på menneskeverdet. Vold mot kvinner uttrykker manglende verdiforankring og grensesetting. Ja, jeg våger også å påstå at det handler om egosamfunnet kontra ansvarssamfunnet.

Vi har gjort noe, men det gjenstår mye på dette området. Vold avler vold. Kristin Halvorsen sa det fra denne talerstol for ikke lenge siden. Ja, det er riktig. Svært mange, kanskje så mye som 60-70 pst. av dem som opplever vold i hjemmet, blir selv voldsutøvere. Vold avler vold, i hjemmenes private sfære, ved eksemplets makt og ved medievold. Derfor trengs det etter Kristelig Folkepartis mening en verdiformidling og holdningsskaping som kan motvirke dette. Vi må få klare og raske straffereaksjoner, men også behandling og hjelpetiltak, både for den som volden er begått mot, og for den som har utøvet volden.

Reidun Gravdahl (A): Mer enn 10 000 kvinner blir hvert år behandlet av helsevesenet for de fysiske skadene de har fått av ektemenn eller samboere. I tillegg kommer alle de som ikke oppsøker lege, til tross for at de har fått betydelige skader. Problemet er betydelig, og når en også vet at det finnes barn rundt disse kvinnene, er det ganske vondt å tenke på hvor maktesløse vi er som medmennesker.

Krisesentrene har vært redningen for mange kvinner og barn opp gjennom årene. Rundt 2 500 kvinner og 1 800 barn bor hvert år på krisesentrene rundt om i Norge. De som søker hjelp i disse krisesentrene, er psykisk nedbrutt, de eier ikke selv tillit og har ikke mulighet til selv å ta initiativ til å finne fram til etater som kan gi dem hjelp. Jeg er glad for at justiskomiteen har grepet fatt i dette store samfunnsproblemet i budsjettet for neste år, og bl.a. har pekt på at volden i hjemmene i stor utstrekning går ut over kvinner og barn.

Arbeiderpartiet ønsker at det skal være rutiner for volds- og voldtektsmottak ved alle legevakter. Det må legges vekt på dokumentasjon ved skader, og den som er blitt rammet, må settes i kontakt med andre hjelpeinstanser, som krisesentre, barnevern og politi. Over hele landet finnes et tilfredsstillende tilbud om krisesentre. Disse har vokst fram etter initiativ fra kvinner og kvinners organisasjoner, og mye av arbeidet er bygd på frivillighet. Dette er positivt, men det fratar ikke det offentlige for ansvar.

Det pågår budsjettarbeid også i kommunene nå om dagen. På lørdag så jeg i Oppland Arbeiderblad at Lunner kommune kan komme til å si opp avtalen med krisesenteret i Hønefoss. Helse- og sosialsjefen begrunner dette med at antallet brukere er lavt i forhold til utbetalingene. Jeg tror og håper at politikerne vil se annerledes på dette. Det er jo nesten som å si at brannstasjonen skal legges ned fordi det ikke har vært noen branner. Krisesentrene er sårbare fordi de er avhengige av bevilgninger fra tilsluttede kommuner for å få et tilsvarende stort stats-tilskudd. Krisesentrene gjør en god jobb, og de som arbeider der, er beredt til å motta kvinner og barn som søker dit i nødens stund – til alle døgnets tider. De fortjener å få gode og stabile økonomiske forhold. Det burde vært en gjennomgang av krisesentrenes rolle og situasjon med sikte på å finne løsninger slik at de skal kunne møte framtida med en mer forutsigbar økonomi.

Elsa Skarbøvik (KrF): Kristelig Folkepartis representanter har tidligere omtalt vold mot kvinner her i Norge. Jeg vil se det i et mer internasjonalt perspektiv, for dette har jeg skjønt er svært nødvendig etter å ha vært delegat ved FN i høst og hørt debatter om nettopp dette temaet. Kvinner er en marginalisert gruppe mange steder i verden. Vold mot kvinner har dermed aldri vært et spesifikt tema på den internasjonale agenda før kanskje nå det siste tiåret. Fokuseringen på menneskerettigheter de siste årene har hatt gode ringvirkninger, og flere og flere steder i verden oppstår det nå kvinnegrupper som forsøker å fokusere på vold mot kvinner som brudd på menneskerettighetene. Det kan se ut til at dette er den beste måten å få oppmerksomhet på internasjonalt, for ofte har vold mot kvinner i andre deler av verden blitt avfeid med at

det er et religiøst eller kulturelt problem og dermed et indre anliggende for land der disse overgrepene skjer.

De kvinner som våger å ta opp problemet i internasjonale fora, blir ofte anklaget for å gi sitt land dårlig rykte. Det er derfor svært viktig at denne kategorien vold blir en del av vokabularet når man internasjonalt diskuterer fundamentale menneskerettigheter generelt, og at det blir allment anerkjent at vold mot kvinner er en trussel mot demokratiet og en hindring for utvikling.

Vold mot kvinner har mange uttrykksformer, mer enn vold i hjemmet – voldtekt, salg av kvinner og prostitusjon, vold i krig, systematisk voldtekt, slaveri, æresdrap, omskjæring eller seleksjon av guttebarn før fødsel. FNs generalforsamling vedtok i 1993 en deklarasjon om vold mot kvinner, som understreket at dette er brudd på menneskerettighetene og en form for diskriminering. Det er derfor viktig å ha et relevant kvinneperspektiv både i utviklingsdebatten og i menneskerettighetsdebatten. Det er sannsynlig at vold mot kvinner er knyttet til kvinnens stilling i samfunnet generelt. Det må derfor være et mål at kulturelle mønstre som er klare brudd på menneskerettighetene, må brytes, og at kvinners rettigheter og fundamentale frihet er sikret gjennom nasjonale lovverk. I 1994 opprettet FNs kommisjon for menneskerettigheter en stilling som spesialrapportør for vold mot kvinner. Og det var noe nytt da menn etter krigen i Bosnia og Rwanda ble tiltalt og straffet for voldtekt og overgrep mot kvinner – fordi dette er en krigsforbrytelse.

Et viktig ledd er tilgang på utdanning i disse landene, og jeg er glad for at Norge spesielt har støttet UNICEFs satsing på utdanning av kvinner. Utdanning gir jenter bedre selv tillit og kunnskap om deres egen verdi og rettigheter i samfunnet og gir dem ansvar i samfunnets utvikling. En annen viktig måte å fremme kvinners rettigheter på er å støtte demokratiseringsutvikling, der kvinners plass i styringsorganer er et sentralt element.

Karin Lian (A): Det er viktig å fokusere sterkere på ansvarsforholdet for krisesentrene i Norge generelt og Incestsenteret i Vestfold spesielt. Den ordningen Incestsenteret i Vestfold har, med en uforutsigbar økonomisk situasjon fra år til år med krav om selv å skaffe seg 200 000 kr hvert år, er uholdbar. Senteret i Vestfold er det eneste i landet som har døgnåpent med botilbud i en krisesituasjon. Hit kommer barn, unge og voksne når de rømmer hjemmefra for å slippe flere seksuelle og voldelige mishandlinger.

Nå må vi i fellesskap, med staten, ta et større ansvar for dette alvorlige problemet. Vi kan ikke overlate en så stor del av dette tilbudet til frivillige, der kakeotteri og tigging av penger er avgjørende for om dette senteret skal kunne fortsette med døgn drift. Fellesskapet må sørge for stabile og trygge rammebetingelser, slik at også de som arbeider der, kan få akseptable arbeidsbetingelser, slik andre har.

Jeg har registrert at Regjeringens handlingsplan «Vold mot kvinner» har mange forslag om å gjennomføre oppgaver på dette området. Et tverrdepartementalt utvalg vil kunne dekke et bredere felt og også følge opp de

kriminelle sidene i større grad enn hittil. Det er bra. Etter hvert må staten ta hele ansvaret for at alle fylker får sitt eget døgnåpne tilbud.

Jeg har også registrert det store antall personer som er utsatt for vold i hjemmet. Ett av hjelpemidlene som er utprøvd siden 1. september 1997, og som nå er blitt permanent, er voldsalarm. 300 personer som er utsatt for alvorlige trusler og vold, har tatt dette i bruk.

Så til slutt: Når det gjelder bruk av ord som våpen for å få makt og innflytelse, vil jeg be om at vi minner hverandre om hvorfor korpselege Lorentz Ring i 1885 gav det maleriet som henger bak meg her, til Stortinget. Han var ambulanselege i den italienske borgerkrigen og så seg lei på at folk skulle slåss og bruke våpen for å få makt og innflytelse. Han så de mange lidelser og tap av liv i denne maktkampen. Han viste til at Norge hadde demokratiske måter å utøve makt og innflytelse på. De folkevalgte skulle bruke ord som politisk våpen for å argumentere og forhandle med sine motparter. Det er noe vi voksne i dag må fokusere på i sterkere grad og lære våre barn, slik at de kan vinne fram med sine meninger og nå sine mål på en fredelig måte.

T o m T h o r e s e n frafalt ordet.

Anne Helen Rui (A): De av oss som har lest mye historie, har lest om kvinners opplevelser i krig, og om at kvinner og gull var seierherrenes krigsbytte – da man på primitivt vis skulle ydmyke sine fiender ved å ta deres kvinner fra dem, og ved å plante sin sæd i fiendens kvinners fang utrydde fiendenes arvestoffer og på den måten utrydde dem som ætt.

Hvis dere mot formodning lever i den tro at slike primitive gjerninger tilhører fortiden, så er det helt feil. Disse grusomhetene og denne krigsarven er ikke bare historie; det er historien til nåtidens kvinner fra de krigene og konfliktene som utspilles i vår tid. Historiens grusomheter mot kvinner er lærdom som krigsplanleggere også i vår tid utnytter kynisk. Vi har sett dette hele tiden. Også i flere av dagens konflikter og under krigene på Balkan har kvinner vært utsatt for systematiske voldtekter som et ledd i krigføringen. Vi som er kvinner, kan ikke forstå hvordan man kan tenke ut slike grusomheter, ei heller hvordan man kan tenke ut slike voldtekter i det hele tatt kan forenes.

Sjøl om voldtekt har vært brukt som voldshandling i krig så lenge mennesker har ført krig, ble voldtekt først erkjent som krigsforbrytelse i 1995. Følgen av dette burde være at det internasjonale samfunn nå må ta ansvar for at overgrep mot kvinner og barn straffefølges. Våre to midlertidige straffedomstoler pr. i dag, en for Rwanda og en for tidligere Jugoslavia, som arbeider med krigsforbrytelser, må ta kvinnes historier på alvor. De som har begått krigsforbrytelser, har mest sannsynlig begått forbrytelser av alle slag. Det som omhandler kvinnes historie er også viktig å ta med når man skal gå til straffeforføyninger. Jeg husker også krigshistoriene som ble fortalt av de første som kom hit fra Bosnia-krigen, og jeg husker også avhopperne som ikke orket å være soldater, som fortalte hva de ble opplært til å gjøre mot kvinner og

barn. Det er bestemt at framtidens faste krigsforbryterdomstol skal bygges opp i Roma, men før den tid bør disse sakene bli tatt mye mer alvorlig enn de blir i dag.

FNs generalsekretær Kofi Annan har forstått at krigsforbrytelser mot kvinner må det settes skarpt lys på, det må fordømmes på det sterkeste og straffefølges. Da jeg var i FN i høst, ble et møte i Sikkerhetsrådet viet vold mot kvinner og barn i krig. Det ble en lang dag med mange sterke innlegg fra kvinner som visste hva de snakket om. FN's høykommisær for menneskerettigheter, Mary Robinson, holdt også et meget sterkt innlegg om menneskerettigheter i 3. komite. Der var det også viet mye tid til å understreke at det burde være en selvfølgelig menneskerett som kvinne å få slippe vold, enten det er hjemme, ute eller i krig.

Eirin Faldet (A): Når vi i dag behandler budsjettinnstillingen for Justisdepartementet, vil jeg gi ros til justiskomiteen som til de grader har satt bekjempelse av vold mot kvinner på dagsordenen, når komiteen i en av sine merknader sier bl.a. :

«Komiteen viser til at vold mot kvinner ikke bare er et problem for den enkelte kvinne, men et samfunnsproblem. Dette gjelder også vold i hjemmet. Samfunnet har et ansvar for å reagere når kvinner utsettes for slik vold. Komiteen viser til at politiet kan forfølge saker selv om kvinner ikke anmelder gjerningsmannen ved å benytte seg av muligheten til å ta ut offentlig tiltale. Denne muligheten bør brukes mer aktivt.»

Dette er en flott kommentar.

Det er helt nødvendig at vold i hjemmene blir løftet ut av den private sfære og behandles som det det er, nemlig et – dessverre – økende samfunnsproblem.

Vold i hjemmet er ikke bare en sak mellom mor og far – de voksne i familien. Barna rammes alltid hardest. Og det er et problem at voksne som mønsterfigurer for barna skaper nye voksne som slår.

Det er ikke damene som er problemet, det er de anslagsvis 100 000 mennene som tyr til vold overfor sine koner og samboere, som er problemet. Det er ikke ofrene som bør flyttes på ved at de må rømme til kritesentrene eller bytte identitet. Vi som samfunn må sørge for at problemet, nemlig mishandlingen, blir kastet ut og straffet.

Jeg er glad for at justisministeren har tatt tak i voldsproblemene, ikke minst i forbindelse med voldtekt. Til nå har en fått inntrykk av at voksne, fulle og kranglete menn som blir slått ned i taxikø kl. 3 om natta, har et sterkere rettsvern enn damer som blir voldtatt på vei hjem fra fest.

Vi må ikke bli likegyldige og bagatellisere ved med utsagn som: Ja ja, når hun er så dum. Det er vel faktisk sånn at såkalte dumme folk skal ha lik rett til rettsvern som de som kaller seg kloke?

Et blåmerke vil vanligvis leges etter noen dager, men redselen for å bli slått igjen og ydmykelsen vil forfølge en livet ut. Det kan ikke være sånn i vårt rettsvesen at den som slår og mishandler, slipper unna med noen måneders straff, mens den som blir slått, voldtatt og ydmyket, skal føle straff hver dag og dermed oppleve at hun har fått livsvarig straff. Derfor er det nødvendig, slik jus-

tisministeren nå foreslår, at straffeloven endres for å sikre en bedre rettsbeskyttelse mot truende og trakasserende gjerningsmenn.

Mimmi Bæivi (A): Prostitusjon er blitt et betydelig problem i store deler av grensefylket Finnmark. Til tross for stort engasjement i de berørte lokalsamfunn har man ikke klart å få bukt med verken selve prostitusjonsvirksomheten eller de uheldige ringvirkningene som følger med.

Dette skaper frustrasjon, fordommer mot alle russere, rykter omkring i bygdesamfunnet, myter om hvilke premisser prostitusjonen skjer på, og kvinnefiendtlige holdninger. Barentssamarbeidet har fanget opp den nøden som berører store deler av befolkningen på den andre siden av grensen. Mødre og kvinner er selvsagt også der opptatt av sin og sine barns framtid, noe vi i Norge må støtte opp om.

I kjølvannet av mennesker i nød skor kyniske mennesker seg på deres vanskelige livssituasjon. Menn i nord som er med på å utnytte disse kvinnene, ser ikke på seg selv som horekunder. Nei, de er de store hjelperne. De tar jo disse kvinnene inn i sine hjem og betaler dem for å være sexslave, men også for å være slave for dem på andre måter. De trenger ikke å gå på bordell, og da er det jo ikke så negativt!

Mange av kvinnene som kommer, drømmer om en rik mann i Norge som kan hjelpe dem bort fra elendigheten hjemme, bort fra stort alkoholmisbruk, bort fra en som slår. De kommer hit til en med pent hus, med bil og med mye god mat – men mannen er den samme. I tillegg har han et sjåvinistisk kvinnesyn, og liker han ikke den han har fått disponere over, er det bare å bytte, for det kommer busslaster med kvinner over grensen hver uke. Det vi hører fra menn som prøver å unnskyldte seg for hvorfor dette skjer, er: De russiske jentene er ikke som de norske, de har en annen kultur og de liker det de gjør. De er fattige, og nå tjener de penger.

Nei, dette tror jeg ikke på. De fleste som kommer på denne måten, er tvunget ut i prostitusjon av økonomiske grunner. Mange av dem er enslige mødre, og de har en jobb hjemme som ikke er nok til å holde liv i seg og familien. Utnytting av kvinner har spesielt i mange fattige land vært et samfunnsproblem, og det finnes stor dokumentasjon på hva dette gjør med de menneskene som er involvert, både selgere og kjøpere. Kjøperne omtaler prostitusjon i forskjønnende vendinger og bidrar til å skape holdninger til mennesker som bare bryter ned. Men når de prostituerte beskriver sine liv, får vi høre om en uutholdelig situasjon uten menneskeverd. Prostitusjon er en handel med kvinner og dermed vold mot dem. Kvinneforakten som denne trafikken avler, rammer mange bygdesamfunn i Finnmark. Som politikere må vi være med og slå fast at dette kan ikke samfunnet akseptere. Vi må ha lover som plasserer ansvar og straff hos overgriperne.

Aud Gaundal (A): Vold mot kvinner er et samfunnsproblem og et offentlig problem, det er ikke et privat pro-

blem. Vold er ødeleggende, og den fratrar oss frihet. Å bekjempe vold mot kvinner er nødvendig for å oppnå reell likestilling for kvinner, og det var kanskje det som var begrunnelsen for kvinnebevegelsen da den tidlig på 1970-tallet bidrog til å sette offentlig søkelys på «husbråk», som det da ble kalt.

Noe mer brutalt enn vold og overgrep mot ens nærmeste er det vanskelig å komme på. Vi kan ikke fatte eller forklare dette grusomme fenomenet, og det er nettopp derfor vi føler oss så makteløse og så sårbare som mennesker. Vi politikere kan regulere «gutteklubben Grei» og innsidehandel i næringslivet, vi kan regulere arbeidsmiljø og vi kan regulere overgrep mot dyr, men når det gjelder å forebygge vold mot kvinner og barn, vet vi ikke helt hva vi kan gjøre. Vi føler avmakt, og vi blir hjelpeløse. Nettopp det at hver og én av oss føler seg hjelpeløs, viser at her må vi stå sammen, på tvers av partilinjer og på tvers av kjønn. Vi må også komme i hug at familiene også ofte føler avmakt i en slik situasjon.

Vi må gjøre det vi kan for å bryte den onde sirkelen som volden representerer, og da må vi legge bort makteløsheten og det verste raseriet og ikke bare rope på straff og gjengjeldelse. Straff og straffesanksjoner må vi ha, og de kan også i noen grad videreutvikles, men jeg tror ikke vi får bukt med volden kun gjennom å øke strafferammen; det tror jeg ikke hjelper.

Når vi lytter til dem som utøver vold, vet vi at mange av disse selv har vært utsatt for det. Svært ofte kom volden inn i voldsutøverens egen barndom – de har enten vært vitne til vold eller vært utsatt for det.

Per Isdal og Thore Langfeldt har veldig mye å si om dette. Så å si samtlige av deres klienter har opplevd vold som barn, enten direkte eller indirekte ved å være vitne til fars vold mot mor. Det siste tiåret er man via forskning blitt oppmerksom på at det å være vitne gir mye større skadevirkninger enn man tidligere har trodd. Per Isdal, som er psykolog og leder av behandlingstiftelsen Alternativ til Vold, har nettopp skrevet boken «Meningen med volden». Det Isdal her tar opp, er særdeles tankevekkende:

- Vold i hjemmet preger mange barns oppvekst.
- 90 pst. av de som utsettes for vold i hjemmet, er kvinner.
- Politiets arbeidsmetoder må rettes inn mot å avdekke og dokumentere hjemmevold, og rutinene for registrering og rapportering må bedres.

Arbeiderpartiet vedtok på landsmøtet at det skal opprettes et kvinnevoldsutvalg. Hensikten med dette vil være å se ulike virkemidler og langsiktige tiltak mot kvinnevold i et helhetlig perspektiv.

Gunn Karin Gjul (A): Jeg kjenner veldig mange jenter som er redde for å gå ut alene om kvelden. Frykten for å bli utsatt for voldtekt og andre overgrep reduserer deres bevegelsesfrihet. Vi vet også at det er mange kvinner som lever i parforhold hvor frykten for vold – og ofte seksualisert vold – fra partneren gjør at de lever i mer eller mindre konstant frykt. I noen tilfeller er det så ille at det går ut over livskvaliteten. Jeg er derfor glad for at jus-

tiskomiteen både tidligere i år og ikke minst nå i forbindelse med budsjettinnstillingen vier dette problemet ekstra oppmerksomhet.

Spørsmålet er hva vi som samfunn kan gjøre for å bedre situasjonen til alle de kvinnene dette angår. Det aller viktigste er selvsagt å forhindre at det skjer overgrep. For hvert enkelt overgrep som kan hindres, skåner vi en kvinne for en krenkende, voldelig eller truende opplevelse.

Dessuten må vi sette inn tiltak etter at handlingen har funnet sted. Det dreier seg om straffereaksjoner og om hjelp og bistand til den kvinnen som har vært utsatt for overgrepet. Det er av stor betydning at samfunnet reagerer overfor overgriperen, og at kvinner blir behandlet på en måte som gjør at skadevirkningene av overgrepet blir minst mulig.

Nest etter drap er voldtekt den alvorligste forbrytelsen i vårt samfunn. Voldtekt er et samfunnsproblem som dessverre ikke er av ny dato. Men for strafferettspleien er sedelighetsaker i den form og det omfang som vi i dag har, et relativt nytt saksområde.

Dersom vi ser på kriminalstatistikken fra Statistisk sentralbyrå og voldtektsmottaket ved Oslo legevakt, viser den at to av tre anmeldelser for voldtekt blir henlagt. 15 pst. av alle anmeldelser ender med domfellelse. 24 pst. av voldtektsakene som kommer opp for domstolene, ender med frifinnelse. Halvparten av de som kommer til voldtektsmottaket ved Oslo legevakt, anmelder voldtekten. En svensk offentlig utredning viser at mer enn 90 pst. av alle voldtekter aldri blir anmeldt. Disse tallene gjør at jeg stiller meg spørsmålet: Har vi ikke et rettssikkerhetsproblem for kvinner som blir utsatt for slike overgrep i vårt land?

Det er i de siste årene blitt fokusert på politiets og påtalemyndighetenes evne til å håndtere denne typen saker, og en arbeidsgruppe nedsatt av riksadvokaten, har sett på etterforskningskvaliteten i voldtektsaker. Arbeidsgruppen gikk inn i over 100 enkeltsaker og foretok en kontroll og etterprøving av politiets etterforskning av voldtekter. Arbeidsgruppen vurderte om politiet og statsadvokaten havner på riktig avgjørelse når valget står mellom å reise tiltale og å henlegge en voldtektsak. Arbeidsgruppen konkluderte med at kvaliteten kan bli bedre, og har foreslått en rekke tiltak for å bedre etterforskninga.

Vi er mange som imøteser Justisdepartementets oppfølging av arbeidsgruppas arbeid.

Synnøve Konglevoll (A): I dag er det mange kvinnelige representanter fra Arbeiderpartiet som engasjerer seg i denne debatten. Vi mener det nå trengs en bred mobilisering mot vold, og at den mobiliseringa også må skje her i Stortinget. Det er en mobilisering som ikke ensidig må dreie seg om politi og lengre straffer, men som tvert imot først og fremst må dreie seg om forebygging.

Når vi skal forebygge, betyr det at vi må se nærmere på hva som er årsakene til at folk tar i bruk vold. En viktig årsak er fravær av mannlige forbilder for gutter. Undersøkelser i Sverige viser at i samtlige av de grove voldstilfellene de siste årene, hadde voldsutøverne hatt minimal kontakt med sine fedre i oppveksten. I stedet

hadde disse guttene måttet lete andre steder etter mannlige forbilder og funnet det gjennom TV, gjennom videospill og tegneserier – i en verden der menn løser konflikter med vold og aggresjon. I en hverdag uten en pappa som trøster, i en barnehage uten menn som sitter ned rundt matbordet, blir lett slike mannsfigurer modeller. Og dette er et område der verden dessverre ikke har gått så mye framover de siste årene.

Dagbladets nettavis kunne i forrige uke melde at over 90 pst. av lærerne i grunnskolen er kvinner. Det betyr at mange gutter har en hel oppvekst, fram til de er ferdig på skolen, uten menn med omsorgs- og veiledningsoppgaver. Skal vi forebygge vold, trenger vi altså menn, i barnehager og i grunnskolen. Lærerlagets leder, Helga Hjetland, mente at det viktigste tiltaket for å få flere menn inn i skolen, er lønn. Der gjør vi nå et løft i oppfølgingen av lønnsoppgjøret i vår, der Regjeringa legger inn full kompensasjon i forslaget til statsbudsjett. Jeg mener lønn er viktig, men det er ikke nok. Her er vi nødt til å gå systematisk til verks, sammen med bl.a. lærerorganisasjonene, for å finne konkrete tiltak for å få flere menn inn i barnehagene og skolen.

I tillegg vil det arbeidet som nå gjøres med å endre barneloven, være viktig. Delt omsorg må bli det naturlige.

Likestillingsdebatten har de siste 20 årene dreid seg om å gi kvinner samme muligheter som menn har, men i dag er det mange fedre som føler at de står uten rettigheter til sine barn. Nå er det på tide at likestillingsdebatten også dreier seg om at vi kvinner må gi slipp på noen privilegier. Målet er et samfunn der vi gir alle barn mulighet til både mannlige og kvinnelige rollemodeller i sin familie, i barnehagen og på skolen.

Jorunn Ringstad (Sp): Det bør vere ein grunnleggjande menneskerett å leve eit liv utan frykt for vald eller å bli utsett for vald. Dessverre veit vi at det er mange som ikkje har det slik. Vi har ingen statistikk eller kunnskap som gir eit fullstendig bilde av kva omfanget er når vi snakkar om vald. Ikkje minst er det store mørketal når det gjeld vald som skjer overfor kvinner i heimen. Vald i heimen var inntil nyleg eit tema som var lite framme i den offentlege debatten. Opprettinga av krisesenter og krisetelefonar for mishandla kvinner har medverka til at denne typen vald har fått auka merksemd, men vi løyser ikkje problema med vald berre ved å opprette krisetelefonar og krisesenter. Vald mot kvinner er ikkje og må ikkje oppfatast som eit privat problem, det er eit samfunnsproblem. Vi har alle eit ansvar for å medverke til å forebygge vald og overgrep, både på gata, på arbeidsplassen og i heimen.

Etter Statistisk sentralbyrå sin levekårsstatistikk frå 1997 har ca. 6 pst. av vaksne kvinner i Noreg vore utsette for vald eller truslar. Ingenting tyder på at dette talet går nedover. For barna tyder dette at dei blir dregne med inn i problema og får ein barndom og oppvekst prega av dei vaksne sine problem, stikk i strid med kva barna har krav på i oppveksten. Sentrumsregjeringa greip fatt i dette vanskelege, men viktige temaet og la fram handlingspla-

nen «Vold mot kvinner», med ei rekkje konkrete forslag for å betre situasjonen.

Ein effektiv kamp mot vald krev ein målretta og samordna innsats frå samfunnet si side. Ulike etatar og fagmiljø må arbeide saman. Det må satsast på auka kompetanse blant dei faggruppene som arbeider med vald, og også på å auke forståinga av problemet generelt i samfunnet. Det er viktig at den sitjande regjeringa følgjer opp sentrumsregjeringa sitt initiativ, slik at vi kan klare å utvikle eit samfunn med auka livskvalitet for alle.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Justisministeren nemnde i dag i sitt innlegg konkrete tiltak for å få bort vald mot kvinner. Eg vil gi mi støtte til hennar engasjement på dette feltet.

No er det nærmast på dagen eit år sidan tre statsrådar frå sentrumsregjeringa la fram ein handlingsplan med 20 tiltak mot kvinnevald. Denne i og for seg unnelege planen vart overraskande godt motteken. Her var det tydeleg eit behov både for synleggjering av eit stort, men ofte skjult samfunnsproblem, og her var det eit tydeleg behov for ulike tiltak. At nokon brydde seg gjennom ein plan, gav faktisk nytt håp.

Når justisministeren i dag understrekar både større moglegheit til å bli høyrtd og òg til å få erstatning, oppfatar eg det som viktige steg vidare. Større moglegheit til valdsalarm gir tryggleik til fleire. Frå Senterpartiet si side vil vi òg be om at Kompetansesenteret for vald sitt arbeid for offera blir løfta klarare fram. Det var eit prøveprosjekt frå 1996, der vidareføringa vart avklara i fjor. Eg er glad for at dagens regjering no følgjer opp. Kompetansesenterets fremste oppgåve er å formidla kunnskap om vald og valdsoffer i det ordinære hjelpeapparatet. Auka kunnskap er avgjerande, ikkje minst er det viktig i dei ulike utdanningsinstitusjonane.

Wenche Malmedal laga i 1998 ein rapport om vald i sjukeheimen. Det er eit eksempel både på behovet for haldningsskapande arbeid, rettstryggleik, ikkje minst for demente, og arbeidsmiljøtiltak overfor helsepersonell. Torunn Arntsen Sørheim viste i undersøkinga si frå 1998, «Vanlige kvinner – uvanlige utfordringer», gjennom 37 intervju kor sårbare funksjonshemma kvinner er, og kor viktig det er at hjelpeapparatet er meir observant akkurat på desse kvinnene og kva dei kan bli utsette for i sin kvardag.

Til slutt vil eg seia at eg lèt meg imponera av det arbeidet som Oslo kommune allereie hadde sett i gang på dette området. Det opplæringsprogrammet som dei har, er eit eksempel òg for andre. Eg reknar med at justisministeren som koordinator for ulike tiltak òg følgjer det opp.

Ågot Valle (SV): Jeg har hørt på debatten sånn litt fra sidelinjen, og jeg synes det er gledelig at vold mot kvinner har vært et så stort tema her i dag. Vold mot kvinner er en viktig strategi for å holde kvinner nede og er derfor et demokratiproblem, slik en annen taler sa tidligere.

I forbindelse med Barne- og familiedepartementets budsjett foreslår nå SV både at det skal settes ned et

kvinnevaldsutvalg – og jeg forstår at vi der i hvert fall får støtte fra Arbeiderpartiet – og at vi må se på tiltak som gjør at det er mishandlere som blir kastet ut av hjemmet – at det ikke er kvinner og barn som må flykte – automatisk valdsalarm og tiltak som sikrer kvinner og barn bedre hjelp.

Mye av denne debatten, slik jeg har hørt den, har dreid seg om vold mot kvinner her i Norge. Jeg har lyst til å ta opp vold mot kvinner i andre land og hva vi gjør med det.

FNs kvinnekonsensjon forplikter oss også til å hjelpe kvinner som blir utsatt for vold i andre land. Det betyr at vi må jobbe skikkelig i forhold til handel med kvinner, men det er også viktig at vi ser på hvordan vi behandler de kvinnene som blir utsatt for vold i andre land, og som søker beskyttelse her hos oss i Norge. De har enten flyktet fra voldtekt, eller de har flyktet fra voldelige ekteskap, og de får ikke den beskyttelsen de trenger i andre land. I forhold til FNs kvinnekonsensjon forplikter vi oss til å hjelpe disse kvinnene.

Her i Norge er det få som har fått opphold på grunn av kjønnsbasert forfølgelse, det kan også Flyktningerådet fortelle om i sitt siste temanummer. Sjølv har jeg møtt mange fortvilte kvinner som ikke har fått opphold. De har altså flyktet fra vold, men de blir ikke trodd, enten fordi de ikke kan dokumentere at de har vært utsatt for vold eller risikerer å bli utsatt for vold når de kommer hjem igjen, eller fordi de ikke sa sannheten fra første øyeblikk. Og det er ikke så rart at de har holdt slike opplysninger for seg sjølv, for vi vet jo hvordan dette er befengt med skyld og skam. Det vet vi også en god del om i forhold til det arbeidet som er gjort her i Norge.

MiRA-senteret, NOAS og Amnesty mener alle at praktiseringen av utlendingsloven her i Norge gjør at disse kvinnene ikke får den beskyttelsen de trenger. I dag sitter det en iransk kvinne et sted i Norge med sine barn. Hun har fått avslag på avslag, til tross for at alle som har vært sammen med henne, skjønner at hun snakker sant når hun sier at hun er redd for å bli utsatt for vold. Dette er en skamlett, og jeg oppfordrer alle til ta fatt i dette problemet, slik at vi kan se på det. Det er en forpliktelse for oss å ta dette på alvor.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg er glad for denne debatten som fokuserer på vald, og eg tykkjer det er naturleg at den knyter seg til budsjettdebatten i samband med Justisdepartementet sitt budsjett, sjølv om den òg kunne høyrtd inn under andre debattar.

Komiteen viser til at vald mot kvinner ikkje bare er eit problem for den enkelte kvinna, men eit samfunnsproblem – det skulle ein tru var nokså sjølvstøtt – og at samfunnet har eit ansvar for å reagere når kvinnene vert utsette for slik vald. Ja, eg vil seia det sånn at me alle har eit ansvar for å reagere, for som vener, slekt og naboar har me alle ei moralsk plikt til å gripa inn og ikkje bare passivt sjå på når privatlivets fred vert privatlivets ufred. Det kan gjelda kvinner, barn eller foreldre, eller for den saks skuld menn, men me har altså eit moralsk ansvar som privatpersonar i denne samanhengen.

I det offentlege apparatet har me òg folk som har eit formelt ansvar for å leggja merke til og hjelpa til dersom ein merkar at barn eller vaksne er utsette for vald. Det var eit innslag i TV i går som viste ei vaksen dame som ikkje hadde fått den hjelpa. Det viste seg at det enno var langt igjen før m.a. lærarar og barnehagepersonell hadde den kunnskapen dei burde ha for å kunna avsløra openberre problem hjå ung.

Komiteen viser til at politiet kan følgja opp saker sjølv om kvinna ikkje melder gjerningsmannen sjølv. Det tykkjer eg er ei ordning som er for lite brukt. Eg trur me har eit stykke igjen å gå der. Eg trur dessverre, sjølv om eg ser at det kan vera vanskeleg å balansera når det gjeld omsynet til at tvilen skal koma tiltalte til gode, og det å tru på offeret og den som har meldt saka, at me må jobba for å gjera dette betre. Dette heng i hop med kunnskap i politietaten og sjølv sagt med etterforsningskapasitet, og det heng igjen i hop med kor mykje ein prioriterer å bruka til desse sakene.

Eg har sjølv vore i ein slik situasjon på vegner av ein klient då eg jobba i helse- og sosialetaten, og melde saka til politiet. Det var inga særleg god oppleving hjå politiet, og saka vart lagd bort. Det kan godt vera det var rett, men det kunne vore gjort på ein annan måte, slik at ikkje offeret og hjelparane hennar følte seg så mistenkjeleggjorde.

Me snakkar i Arbeidarpartiet meir og meir om delt omsorg, og det er nokre som ringjer meg og spør: Betyr det at ungane skal vera hjå desse overgripande fedrane sine, hjå desse fedrane sine som slår dei? Slik er det sjølv sagt ikkje. I barnevernlova er det slik at barnets beste er i fokus, og dersom ein er i tvil, dersom saker er under handsaming, er det sjølv sagt slik at ein må stilla opp med tilsyn, for tvilen skal altså koma barnet til gode i ein slik situasjon.

Marit Nybakk (A): Ifølge FN's kvinnekonvensjon er vold den største hindringen for jenters utvikling i verden. Én av tre kvinner på jorden har opplevd vold eller blitt tvunget til sex. I flere land forekommer det også at jenter blir tvunget inn i ekteskap og utsettes for overgrep, i verste fall æresdrap, hvis de nekter. Vi har de siste årene fått dokumentert at det også skjer i Norge. Mange av disse går inn i ekteskap hvor de opplever kontinuerlig vold, mishandling og nedverdiggelse.

I en bred mobilisering mot vold som utøves mot kvinner, må vi også se på tiltak mot tvangsekteskap. Da Stortinget behandlet et Dokument nr. 8-forslag om tvangsekteskap den 30. mai i år, var det en ansatt på et krisesenter som ringte meg i forkant og sa følgende: Jeg har en jente her som har blitt tvangsgiftet tre ganger. Vet du hvordan et menneske ser ut som har gjennomgått noe slikt? Det er som å ha vært utsatt for tre forskjellige voldtekter.

Arbeidet for å forhindre at unge kvinner giftes bort mot sin vilje, handler om grunnleggende menneskerettigheter, enkeltmenneskets ukrenkelige rett til selv å bestemme over sin livssituasjon. Kvinner skal ha samme menneskeverd som menn. Tvangsekteskap er uaksepta-

belt, på samme måte som all annen undertrykking av og vold mot kvinner. Det bryter både med norsk lov og menneskerettighetskonvensjoner å bruke kultur, tradisjon eller religion som grunnlag for vold mot kvinner. Kulturrelativisme er uakseptabelt i en menneskerettighetssammenheng.

Det norske samfunnet har utviklet seg med utgangspunkt i et sosialdemokratiske verdigrunnlag basert på likestilling, likeverd, solidaritet og menneskerettigheter, med politiske institusjoner preget av humanisme og et legalt system som reflekterer disse verdiene. Derfor er tvangsekteskap forbudt i Norge. Og vi har et ansvar for at det tar slutt. Jeg vil i den forbindelse nevne at vi i Storbritannia opplever at fjerde generasjons jenter fra innvandrer miljøer fortsatt tvangsgiftes bort. Derfor er det også viktig at vi gjør noe nå.

Jenter som er født i Norge, eller som har kommet til Norge ved familiegjenforening, har krav på norsk rettsbeskyttelse ut fra norske normer og norske lover. Hvis vi behandler jenter med minoritetsbakgrunn mer lemfeldig enn jenter med norsk bakgrunn, må det sies å være både diskriminerende og rasistisk.

Høsten 1999 og våren 2000 jobbet jeg med tvangsekteskap i en gruppe i kvinnepolitisk styre i Arbeiderpartiet. Det vi registrerte, var at dette dessverre har et betydelig større omfang enn det vi har vært klar over. (Presidenten klubber) Derfor vil jeg be om at også statsråden og Regjeringen intensiverer arbeidet mot tvangsekteskap. Og hvis jeg får lov

Presidenten: Taletiden er omme.

Marit Nybakk (A): ...vil jeg sitere fra et brev som en ung muslimsk kvinne skrev til sine foreldre, hvor hun spør: «Tør dere forandre litt på tradisjonene for min og alle de andres skyld?»

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 905)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2000 under diverse kapitler administrert av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 50 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 26 (2000-2001))

Finn Kristian Marthinsen (KrF) (ordfører for saken): Når jeg tar ordet, er det kun for å gjøre oppmerksom på en trykkfeil i innstillingen.

På side 2, i nest siste avsnitt under Komiteens merknader, viser komiteen til merknadene i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2000-2001). Der skal det stå (1999-2000).

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 916)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Harald T. Nesvik og Lodve Solholm om en stortingsmelding om redningshelikoptertjenesten (Innst. S. nr. 48 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:12 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med 5 minutter på hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 917)
Det blir da ringt til votering.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Rammeområde 14
(Stortinget m.v.)

På statsbudsjettet for 2001 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
41		Stortinget (jf. kap. 3041)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	453 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	52 000 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	27 100 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)		
	1	Driftsutgifter	24 300 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	3 200 000	
51		Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)		
	1	Driftsutgifter	252 600 000	
		Totale utgifter		<u>815 700 000</u>
I n n t e k t e r				
3041		Stortinget (jf. kap. 41)		
	1	Salgsinntekter	70 000	
	2	Medlemskontingent til Den norske interparlamentariske gruppe	6 000	
	3	Leieinntekter	5 834 000	
3051		Riksrevisjonen (jf. kap. 51)		
	2	Refusjon utland	300 000	
	3	Kantinesalg	200 000	
		Totale inntekter		<u>6 410 000</u>

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Jan Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre

Det voteres først over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, deretter voteres det alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 2, fra Høyre.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2001 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	45 994 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	196 030 000	
	70	Tilskudd	6 706 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	9 256 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	139 301 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	804 320 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	91 670 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	26 361 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 855 000	
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 373 513 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	39 741 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 449 000	
	70	Tilskudd	5 483 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 373 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers pårørende	450 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	93 915 000	
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	4 829 154 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	37 062 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	23 990 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	208 694 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 012 894 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 606 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	159 196 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	4 536 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 120 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	65 465 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 948 000	
447		Politiberedskap		
	1	Driftsutgifter	4 992 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	3 727 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	200 010 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	32 056 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 111 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	55 060 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 703 000	
466		Advokatutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	308 687 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 056 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	3 906 000	
	70	Fri sakførsel	197 012 000	
	71	Fritt rettsråd	121 387 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	18 129 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	722 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	41 640 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	70 040 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	2 693 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	18 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 730 000	
1507		Datatilsynet (jf. kap. 4507)		
	1	Driftsutgifter	18 413 000	
		Totale utgifter		10 451 356 000
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	921 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	698 100 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	123 400 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	37 200 000	
	3	Andre inntekter	28 679 000	
3432		Kriminalomsorgens utdannings-senter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	156 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	166 060 000	
	3	Salgsinntekter	7 246 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	193 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	954 000	
	5	Personalbarnehage	2 060 000	
3442		Politi-høgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 891 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	56 936 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	377 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	17 469 000	
4507		Datatilsynet (jf. kap. 1507)		
	1	Årsavgift m.m.	993 000	
		Totale inntekter		1 145 635 000

II

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for 6 100 000 kroner under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 25 000 000 kroner.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan bestille varer for inntil 70 000 000 kroner utover bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 3

2. kap. 430 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3430 post 3

3. kap. 430 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14

4. kap. 440 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 2

5. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 3

6. kap. 441 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 2

7. kap. 441 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 3

8. kap. 442 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 2

V

Nettobudsjetteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 1 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det

- kriminalitetsforebyggende råd samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 1 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
  3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det framgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet, fordeler 20

mill. kroner under kap. 466 post 1 til dekning av økte advokatsalærer fra 1. juli 2001 til berørte kapitler og poster. Stortinget orienteres om endelig fordeling på kapittel og post senest i forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett 2001.

VIII

Omdisponering

Stortinget ber Regjeringen omdisponere 20 mill. kroner på kap. 440 post 1 Driftsmidler fra øremerkede miljøtiltak til politiets frie driftsmidler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 89 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.53)

Komiteen hadde innstillet:

**Rammeområde 5
(Justis)**

I

På statsbudsjettet for 2001 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	45 994 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	198 330 000	
	70	Tilskudd	206 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	9 256 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	138 301 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	800 320 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	91 670 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	26 361 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 855 000	
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 368 513 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	39 741 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 449 000	
	70	Tilskudd	4 483 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 373 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers pårørende	450 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	93 915 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	4 810 154 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	37 062 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	23 990 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	208 694 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 012 894 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 606 000	
442		Politi høgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	158 196 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	4 536 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 120 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	65 465 000	
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 948 000	
447		Politiberedskap		
	1	Driftsutgifter	4 992 000	
448		Grensekommissæren		
	1	Driftsutgifter	3 727 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	231 510 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	32 056 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 111 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	55 060 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 703 000	
466		Advokatutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	319 687 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 056 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	3 906 000	
	70	Fri sakførsel	197 012 000	
	71	Fritt rettsråd	121 387 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	17 129 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	722 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	41 640 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	70 040 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	2 693 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	18 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 730 000	
1507		Datatilsynet (jf. kap. 4507)		
	1	Driftsutgifter	18 413 000	
		Totale utgifter		10 480 656 000
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	921 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	698 100 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	123 400 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	37 200 000	
	3	Andre inntekter	28 679 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	156 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	195 360 000	
	3	Salgsinntekter	7 246 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	193 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	954 000	
	5	Personalbarnehage	2 060 000	
3442		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 891 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	56 936 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	377 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	17 469 000	
4507		Datatilsynet (jf. kap. 1507)		
	1	Årsavgift m.m.	993 000	
		Totale inntekter		1 174 935 000

II

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan:

1. gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for 6 100 000 kroner under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 25 000 000 kroner.
2. gi betinget tilsagn om tilskudd for inntil ytterligere 50 000 000 kroner for å dekke utgifter i forbindelse med fortsatt bobehandling i Anders Jahres dødsbo.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan bestille varer for inntil 70 000 000 kroner utover bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 3
2. kap. 430 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3430 post 3
3. kap. 430 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14
4. kap. 440 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 2
5. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 3
6. kap. 441 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 2
7. kap. 441 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 3

8. kap. 442 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 2

V

Nettobudsjetteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 1 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det kriminalitetsforebyggende råd samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 1 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det framgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet, fordeler 31 mill. kroner under kap. 466 post 1 til dekning av økte advokatsalærer fra 1. juli 2001 til berørte kapitler og poster. Stortinget orienteres om endelig fordeling på kapittel og post senest i forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett 2001.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag fra Høyre, forslag nr. 2, som lyder:

«Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2001 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	45 994 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	194 030 000	
	70	Tilskudd	206 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	9 256 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	138 301 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	800 320 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter	91 670 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	26 361 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 855 000	
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 368 513 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	39 741 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 449 000	
	70	Tilskudd	4 483 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 373 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers pårørende	450 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	93 915 000	
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	4 810 154 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	37 062 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	23 990 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	208 694 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 012 894 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 606 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	158 196 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	1 036 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	120 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	65 465 000	
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 948 000	
447		Politiberedskap		
	1	Driftsutgifter	4 992 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	3 727 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	218 510 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	32 056 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 111 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	55 060 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 703 000	
466		Advokatutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	319 687 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	3 056 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	3 906 000	
	70	Fri sakførsel	195 012 000	
	71	Fritt rettsråd	118 887 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	17 129 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	722 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	41 640 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	70 040 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	2 693 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	18 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 730 000	
1507		Datatilsynet (jf. kap. 4507)		
	1	Driftsutgifter	18 413 000	
		Totale utgifter		10 451 356 000
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	921 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	698 100 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	123 400 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	37 200 000	
	3	Andre inntekter	28 679 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	156 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	166 060 000	
	3	Salgsinntekter	7 246 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	193 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	3	Salgsinntekter	954 000	
	5	Personalbarnehage	2 060 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 891 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	56 936 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	377 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	17 469 000	
4507		Datatilsynet (jf. kap. 1507)		
	1	Årsavgift m.m.	993 000	
		Totale inntekter		1 145 635 000

II

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan:

1. gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for 6 100 000 kroner under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 25 000 000 kroner,
2. gi betinget tilsagn om tilskudd for inntil ytterligere 50 000 000 kroner for å dekke utgifter i forbindelse med fortsatt bobehandling i Andres Jahres dødsbo.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan bestille varer for inntil 70 000 000 kroner utover bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 3
2. kap. 430 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3430 post 3
3. kap. 430 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14
4. kap. 440 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 2
5. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 3
6. kap. 441 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 2
7. kap. 441 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 3
8. kap. 442 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 2

V

Nettobudsjetteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2001 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 1 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det kriminalitetsforebyggende råd samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 1 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det framgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet, fordeler 31 mill. kroner under kap. 466 post 1 til dekning av økte advokatsalærer fra 1. juli 2001 til berørte kapitler og poster. Stortinget orienteres om endelig fordeling på kapittel og post senest i forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett 2001.

VIII

Omdisponering

Stortinget ber Regjeringen omdisponere 20 mill. kroner på kap. 440 post 1 Driftsmidler fra øremerkede miljøtiltak til politiets frie driftsmidler.»

Fremskrittspartiet har varslet at de nå vil stemme for Høyres forslag.

Votering:

Votering i sak nr. 3

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre bifaltes innstillingen med 76 mot 32 stemmer.

Komiteen hadde innstillet:

(Voteringsutskrift kl. 15.00.35)

I statsbudsjettet for 2000 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
		U t g i f t e r :	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 246 790 000 til kr 241 790 000	5 000 000
405		Lagmannsrettane (jf. kap. 3405)	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 131 722 000 til kr 131 204 000	518 000
410		Herads- og byrettane (jf. kap. 3410)	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 752 347 000 til kr 752 139 000	208 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 82 721 000 til kr 91 721 000	9 000 000
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)	
	21	Spesielle driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 38 448 000 til kr 37 448 000	1 000 000
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 4 602 406 000 til kr 4 605 321 000	2 915 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 30 311 000 til kr 36 311 000	6 000 000
	45	Store utstyrskjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , vert auka med ..... frå kr 203 894 000 til kr 210 404 000	6 510 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	
	1	Driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 942 900 000 til kr 959 150 000	16 250 000
443		Oppfølging av innsynsloven	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 5 300 000 til kr 4 800 000	500 000
	70	Erstatning, <i>overslagsløyving</i> , vert redusert med ..... frå kr 1 700 000 til kr 1 000 000	700 000
445		Den høgare påtalemakta (jf. kap. 3445)	
	1	Driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 61 581 000 til kr 62 826 000	1 245 000
466		Advokatutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 265 308 000 til kr 310 308 000	45 000 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	1	Driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 3 084 000 til kr 4 784 000	1 700 000
	70	Fri sakførsel, vert auka med ..... frå kr 155 497 000 til kr 172 497 000	17 000 000
	71	Fri rettsråd, vert auka med ..... frå kr 97 153 000 til kr 105 153 000	8 000 000
471		Statens erstatningsansvar	
	70	Erstatning til valdsoffer, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med ..... frå kr 35 000 000 til kr 37 500 000	2 500 000
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i> , vert auka med ..... frå kr 68 000 000 til kr 78 000 000	10 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
475		Bubehandling	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med ..... frå kr 29 369 000 til kr 22 369 000	7 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med ..... frå kr 20 948 000 til kr 35 948 000	15 000 000
476		Eit historisk og moralsk oppgjer med behandling i Noreg av den økonomiske likvidasjonen av den jødiske minoriteten under 2. verdskrigen	
	70	Sikring av jødisk kultur og framtid i Noreg, vert bevilga med	17 000 000
	72	Erkjenningsyting, <i>overslagsløyving</i> , vert redusert med ..... frå kr 25 000 000 til kr 8 000 000	17 000 000
I n n t e k t e r :			
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	
	1	Rettsgebyr, vert auka med ..... frå kr 662 454 000 til kr 707 454 000	45 000 000
	4	Gebyrinntektene til lensmennene, vert auka med ..... frå kr 91 865 000 til kr 112 865 000	21 000 000
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)	
	2	Inntekter frå arbeidsdrifta, vert redusert med ..... frå kr 38 291 000 til kr 37 291 000	1 000 000
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	
	3	Salsinntekter, vert redusert med ..... frå kr 1 800 000 til kr 50 000	1 750 000
3449		Statens innkrevjingsentral (jf. kap. 449)	
	82	Vegadministrasjonsgebyr, vert redusert med ..... frå kr 49 000 000 til kr 44 000 000	5 000 000
	85	Misleghaldne lån i Statens lånekasse, vert auka med ..... frå kr 82 500 000 til kr 92 500 000	10 000 000
3462		Registereininga i Brønnøysund (jf. kap. 462)	
	1	Gebyrinntekter, vert redusert med ..... frå kr 379 300 000 til kr 352 000 000	27 300 000
3464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 464)	
	1	Gebyrer, vert redusert med ..... frå kr 20 000 000 til kr 0	20 000 000
3465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 465)	
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker, vert auka med ..... frå kr 2 422 000 til kr 3 922 000	1 500 000
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	1	Eigendelar m.m., vert auka med ..... frå kr 10 300 000 til kr 12 900 000	2 600 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

V o t e r i n g i s a k n r . 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:12 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Harald T. Nesvik og Lodve Solholm om en stortingsmelding om redningshelikoptertjenesten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteen innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 5

R e f e r a t

- (99) Ny saldering av statsbudsjettet medregnet folkestrygden 2000 (St.prp. nr. 32 (2000-2001))
- (100) Forslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende og Erna Solberg om å instruere ligningskontorene i å fastsette ligningstakst på bolig til maksimalt 30 prosent av teknisk verdi eller observerbar markedspris (Dokument nr. 8:25 (2000-2001))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes finanskomiteen.
- (101) Børs og katedral. Om økonomien i Den norske kyrkja (St.meld. nr. 14 (2000-2001))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

4. (102) Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Jon Lilletun, Ansgar Gabrielsen, Morten Lund og Leif Helge Kongshaug om at staten skal dekke også grunneiernes saksomkostninger i tvister om reinbeite (Dokument nr. 8:26 (2000-2001))
5. (103) Forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Øystein Hedstrøm og Vidar Kleppe om å utvide oppdrettsvolumet fra 12000 kubikkmeter til 15000 kubikkmeter i bestemmelsene for oppdrett av matfisk og stamfisk av laks og ørret i sjøvann (Dokument nr. 8:27 (2000-2001))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes næringskomiteen.
6. (104) Organisering av Kystverket (St.meld. nr. 13 (2000-2001))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
7. (105) Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale med tilhørende vedlegg og protokoller mellom EFTA-statene og Makedonia, undertegnet i Zürich 19. juni 2000 (St.prp. nr. 31 (2000-2001))
8. (106) Norge og Europa ved inngangen til et nytt århundre (St.meld. nr. 12 (2000-2001))
Enst.: Nr. 7 og 8 sendes utenrikskomiteen.
9. (107) Innberetning fra valgkomiteen om endring i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 55 (2000-2001))
Enst.: Vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 15.05.
